

Kvalitetsmelding om grunnskolen

Sarpsborg kommune

2016

Tilstandsrapport med dokumentasjon av aktivitet og måloppnåelse i 2016.

Innhold

1. Sammendrag s.3

2. Gode eksempler s.4

3. Fakta om grunnskolen s.8
- 3.1 Elever og ansatte
- 3.2 Spesialundervisning
- 3.3 Særskilt språkopplæring
- 3.4 Skolefritidsordningen
- 3.5 Økonomi

4. Læringsresultater s.11
- 4.1 Nasjonale prøver
- 4.2 Karakterer
- 4.3 Grunnskolepoeng

5. Læringsmiljø og brukermedvirkning s.22
- 5.1 Elevundersøkelsen
- 5.2 Foreldreundersøkelsen
- 5.3 Elevrådsarbeid
- 5.4 Samarbeidsutvalg og skolemiljøutvalg
- 5.5 Prosjekt «Tett på»

6. Overgang til videregående opplæring s.28
- 6.1 Overgang
- 6.2 Gjennomføring

7. Skoleutvikling og oppfølging s.31
- 7.1 Realfagskommune
- 7.2 Plan for språkstimulering og lesing
- 7.3 Handlingsprogram for IKT
- 7.4 Kompetanseheving
- 7.5 Lærende nettverk
- 7.6 Program for nyutdannede
- 7.7 Kvalitetsvurdering
- 7.8 Skoleeierprogrammet Østfold
- 7.9 Dialogkonferansen 2016
- 7.10 Samordning av tjenester

Verdigrunnlag og veien videre s.40

1. Sammendrag

Opplæringslovens § 13-10 sier at skoleeiere som en del av sitt oppfølgingsansvar skal utarbeide årlig rapport om tilstanden i grunnopplæringen. Den årlige rapporten skal drøftes av skoleeier, dvs. kommunestyret. Tilstandsrapporten skal gi skoleeier et konkret grunnlag for videre utvikling av kvaliteten i egne skoler og skal som et minimum omtale læringsresultater og læringsmiljø.

Kvalitetsmelding om grunnskolen i Sarpsborg kommune er laget for å vise resultater og utviklingsarbeid i 2016, og konkretisere hvordan Sarpsborg kommune skal arbeide videre for å utvikle grunnskolen. Statlige styringsdokumenter og Sarpsborgs egen Oppvekst- og utdanningspolitiske plattform ligger til grunn for alle ambisjoner og vurderinger i kvalitetsmeldingen.

Sarpsborg kommune arbeider målrettet for å møte morgendagens utfordringer, og har i den forbindelse fokus på å ha høy kvalitet på barns- og unges oppvekst- og læringsmiljø.

Med utgangspunkt i bystyrets vedtak om Kommuneplan for Sarpsborg, Handlingsplan 2016-2019 med årsbudsjett og måltavler for 2016 er denne kvalitetsmeldingen om grunnskolen en oppsummering og analyse av læringsresultater, læringsmiljø, ressursbruk og utviklingsarbeid i grunnskolen i 2016.

Det er i kvalitetsmeldingen vist til historisk utvikling i Sarpsborg kommune og det er vist geografisk sammenligning med Østfold og nasjonale resultater.

Elevtallet i Sarpsborgskolen har økt med 36 elever fra 2015 til 2016. Fra 2014 til 2015 økte elevtallet med 75 elever. Lærertettheten i Sarpsborg kommune er lavere enn for Østfold og nasjonalt. På barnetrinnet er det i gjennomsnitt én elev mer pr lærerårsverk i Sarpsborg enn i Østfold. På ungdomstrinnet er det i gjennomsnitt 1,4 elev mer pr lærerårsverk.

Andel årstimer til undervisning gitt av undervisningspersonale med godkjent utdanning i de fag og trinn de underviser er 98,1%. Tilsvarende tall for Østfold er 97% og 95,9% nasjonalt.

Tall fra Statistisk sentralbyrå viser at korrigerte brutto driftsutgifter pr elev for Sarpsborg er økt med kun 2 % fra 2015 til 2016. Dette er mindre økning enn landet totalt som hadde en økning på 3,4% i samme periode.

Resultater på nasjonale prøver i lesing viser at mange elever fortsatt strever med å bruke lesingen sin til å lære med. Bak tallene vises det mange positive tegn på framgang på enkeltskoler i Sarpsborg kommune. Skoler som har satset på bred kompetanseheving innenfor feltet språk- og leseutvikling i hele personalet, har løftet sine resultater.

Resultater i regning viser en positiv utvikling ved eksamen i matematikk på 10.trinn.

Elevundersøkelsen 2016 viser fortsatt at den sosiale trivselen er høy i Sarpsborgskolen. Utfordringer knyttet til mobbing av enkeltelever og tiltak for å fremme et godt psykososialt skolemiljø har stort fokus ved skolene.

Det pågår mye godt og viktig utviklingsarbeid i Sarpsborgskolen. Det legges særskilt innsats på resultatforbedringer av elevenes grunnleggende ferdigheter.

Kvalitetsmeldingen viser til og presenterer mange tiltak som er igangsatt og videreført i 2016. Endringer tar tid og det er av avgjørende betydning at kommunen evner å holde fast på den retningen som er valgt.

Sarpsborg kommune har i 2016 vært deltaker i Skoleeierprogrammet Østfold; Den gode skoleeier – et kommunalt og fylkeskommunalt skoleeierprogram for læring, medskaping og resultater. Skoleeierprogrammets hovedmål er å bidra til *en reell praksisforbedring av eget skoleeierskap, og indirekte øke kapasiteten til å utvikle skoler med høye faglige, kulturelle og sosiale kvaliteter.*

2. Gode eksempler – blikk inn i skolehverdagen

Hannestad barneskole og First Lego League

Etter seieren på Inspiria!
Premiepengene ble brukt til deltakelse i Mo i Rana.

Seieren på Inspiria førte til deltakelse i Skandinavisk finale i Mo i Rana, og elevene jobbet hardt i ukene mellom de to turneringene for å forbedre robotkjøringen og presentasjonene. De kontaktet også flere bedrifter og ba om sponsormidler for å dekke reise og opphold.

First Lego League er en teknologi- og forskningskonkurranse for barn og unge i alderen 10-16 år, og Hannestad skole har deltatt siden 2013. Prosjektet knyttes til kompetansemål i flere fag, men også til den generelle delen av læreplanen.

Skoleåret 2015-2016 handlet oppgaven om smarte og innovative løsninger for gjenbruk, reduksjon av avfall og redusert forbruk.

Hannestad Recyclable Holders (HRH) valgte mobiltelefoner som sitt forskningsområde.

De undersøkte hvor mye som kan gjenvinnes fra en mobiltelefon, fant ut hvor liten andel mobiltelefoner som faktisk leveres inn, og fant opp en panteautomat for mobiltelefoner som sin løsning. HRH hadde jevnt over gode presentasjoner innen de ulike delene av prosjektet og ble FLL Champions under den regionale konkurransen på Inspiria i november.

I Mo i Rana konkurrerte laget fra Hannestad mot 46 andre lag som også hadde vunnet regionale turneringer i sine respektive land. HRH vant en markedsføringspris, og ble dermed kvalifisert til deltakelse i FLL Open European Championship på Tenerife i mai 2016.

Til Tenerife..

Elevene var i kontakt med flere bedrifter og Lions-klubber i distriktet og greide å samle inn over kr. 60.000,- i sponsormidler for å dekke påmelding, reise og opphold. I forkant av reisen måtte alle muntlige og skriftlige presentasjoner oversettes til engelsk og øves på, og det ble gjort stadig nye forbedringer på robotkjøringen.

Teknisk presentasjon (på engelsk) på Tenerife.
Her forklarer elevene hvordan de har satt sammen og programmert roboten, og viser hvordan den løser enkelte av oppgavene på konkurransebordet.

På Tenerife deltok over 90 lag, blant dem flere teknologiklubber, så laget hevdet seg ikke i toppen i denne konkurransen, men oppnådde et akseptabelt resultat ved å plassere seg litt under midten av resultatlista på robotkjøring. Oppholdet og konkurransen ble en vellykket og lærerik opplevelse for elevene.

Pit-presentasjon på Tenerife.
Der fortalte elevene dommerne om hvordan de hadde jobbet med prosjektet, og hvordan samarbeidet i gruppa hadde vært. Elevene promoterte også byen vår i anledning 1000-års jubileet☺

Et godt læringsmiljø - nøkkelen til inkludering på Kruseløkka

Kruseløkka er en stor ungdomsskole med stort mangfold. Skolen tar imot elever fra fire ulike barneskoler, elever av ulik bakgrunn, hudfarge, kultur, livssyn og hobbyer. 40 % av elevene våre har minoritetsbakgrunn. Utgangspunktet vårt er at vi kan lære mye av hverandre hvis vi snakker *med* og *til* hverandre og ikke *om* hverandre. Å føle seg inkludert og «sett» forbygger mobbing, utenforskap og radikalisering. Det er viktig at både «håndballjentene», «hockeygutta» og «hijabjentene» tar et steg tilbake og utvider ringen i skolegården når noen vil inn.

I 2015 ble skolen kontaktet av «Ung religionsdialog». Organisasjonen er en del av «Dialogforum Østfold» og jobber for samarbeid mellom ulike trossamfunn. De ville ha med Kruseløkka i et opplegg hvor hensikten var å forebygge radikalisering ved å skape inkludering blant annet gjennom dialog og kunnskap om hverandre.

Da Sarpsborg kommune søkte Justisdepartementet om prosjektmidler til forebygging av radikalisering i skolen, var det helt naturlig at vår skole våren 2016 skulle

være en av to pilotskoler. Piloten het «Prosjekt Motkraft».

Alle trinn ble involvert i tiltaket, men hovedtrykket lå på 8. trinn. Opplegget og aktivitetene var godt forankret i Kunnskapsløftet og hadde som mål å bidra til å skape toleranse og innsikt gjennom refleksjon, dialog og samhold uavhengig av kjønn, etnisitet, religion eller økonomisk status. Vi kalte opplegget «Dialogdag», og hadde en oppfølgingsdag på våren; «Fargerik dag», der vi gikk videre med det samme temaet. Dagene ble en del av et undervisningopplegg for hele skolen der hovedtemaet var rasisme og fremmedfrykt. På 9. og 10. trinn hadde vi eksterne foredragsholdere og case-oppgaver tilknyttet temaet.

Under «Dialogdagen» og «Fargerik dag» forflyttet elevene seg mellom sju ulike stasjoner rundt i Sarpsborg. Elevene var i en moské og en kirke der de fikk informasjon og kunne stille spørsmål både til en prest og en imam. En annen stasjon hadde leker fra hele verden. I tillegg var det flere refleksjonsstasjoner. En gruppe elever fortalte om hvordan det er å komme ny til Sarpsborg som flykning, en annen gruppe hadde forberedt en diskusjonsstasjon med hvilke skjellsord vi bruker om hverandre på skolen og hva det gjør med egen selvfølelse. Vi hadde også en stasjon der temaet var nettvett og utenforskap. Det ble servert felles lunsj i Metodistkirken der foresatte på Kruseløkka og medlemmer av de ulike trossamfunnene bidro med tradisjonelle retter fra ulike kulturer.

- Å drøfte hvordan språkbruk kan virke diskriminerende og trakasserende
- Å delta i diskusjoner med begrunnede meninger og saklig argumentasjon
- Å diskutere aktuelle spørsmål som oppstår i møte mellom religion, kultur og samfunn

var noen av målene i Kunnskapsløftet som ble løftet spesielt.

Slike dager og aktiviteter gir Kruseløkka en unik mulighet til å observere samspillet mellom elevene. Vi så klasser som var åpne og inkluderende til alle, i andre klasser var det stor skepsis, og elevene grupperte seg veldig etter kjønn og etnisitet hvis de kunne velge selv.

Temaer og undervisningsopplegg knyttet til dette fagfeltet står nå i alle årsplaner på vår skole. Mye av det jevne «dryppet» er knyttet til ulike case som skal gjennomføres på de ulike trinnene gjennom året. Tiltaket skal ikke være en «happening», men en del av et langsiktig og målrettet arbeid forankret i Læreplan og skolens formålsparagraf. Hverdagsrasisme, fremmedfrykt og ulike medieoppslag viser at temaet stadig er aktuelt.

«Dialogdagen» og undervisningsopplegget er en av mange ulike tiltak og satsingsområder på skolen for å lage et godt læringsmiljø. Elevene våre sier i Elevundersøkelsen at de trives godt på skolen og med læreren og elevene i klassen. Den samme undersøkelsen sier at motivasjonen for skolearbeid har økt litt det siste året.

Den store «testen» fikk vi kanskje på 10. klasseballet vårt i år. Nesten alle elevene på trinnet kom. De spiste og danset og hadde det hyggelig med hverandre, uavhengig av kultur og identitet.

Gjennom arbeidet har vi sett og erfart at fokuset på dialog, toleranse og mangfold som ressurs har hatt en positiv effekt på læringsmiljøet.

3. Fakta om grunnskolen

3.1 Elever og ansatte i Sarpsborgskolen

Skole / trinn:	1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.	10.	Sum
Alvimhaugen barneskole	16	25	19	23	23	14	14				134
Borgen barneskole	39	42	52	41	36	41	34				285
Grålum barneskole	47	69	49	55	55	64	55				394
Grålum ungdomsskole								110	113	128	351
Hafslund barneskole	34	52	44	52	72	70	62				386
Hafslund ungdomsskole								123	143	124	390
Hafslundsøy barneskole	36	46	36	37	32	43	31				261
Hannestad barneskole	45	40	43	44	46	42	40				300
Hornnes barneskole	28	32	43	31	57	28	47				266
Jelsnes barneskole	7	13	12	9	8	9	8				66
Kruseløkka ungdomsskole								177	178	188	543
Kurland barneskole	88	81	61	75	64	70	52		1		492
Lande barneskole	66	86	70	69	64	77	77				509
Navestad barneskole	13	19	13	13							58
Sandbakken barne- og ungdomssk	33	48	47	33	50	33	48	83	102	97	574
Sandesundsveien barneskole	53	73	67	66	60	57	43				419
Tindlund barneskole	64	63	51	67	52	47	51				395
Tindlund ungdomsskole								94	107	110	311
Ullerøy barneskole	14	8	6	11							39
Varteig barne- og ungdomsskole	32	41	36	30	43	33	35	63	72	63	448
Sum	615	738	649	656	662	628	597	650	716	710	6621

Sarpsborg kommune	2012	2013	2014	2015	2016
Antall elever	6446	6452	6510	6585	6621
Antall lærere	652	624	626	603	617
Antall lærere med kontaktlærerfunksjon	361	354	353	363	345
Årsverk for undervisningspersonale	585	554	567	541	548
Årsverk til undervisning	528	492	499	475	487
Antall assistentårsverk i undervisningen	97	84	86	85	83

Sarpsborg kommune	2014	2015	2016	Østfold 2016	Nasjonalt 2016
Lærertetthet 1.-7. trinn (antall elever pr lærerårsverk)	13,8	14,9	14,4	13,4	13,4
Lærertetthet 8.-10. trinn (antall elever pr lærerårsverk)	15,5	15,8	16,1	14,7	14,2
Andel årstimer til undervisning gitt av undervisningspersonale med godkjent utdanning i de fag og trinn de underviser	99,4%	99,5%	98,1%	97,0%	95,9%

Kilde: Alle tall er hentet fra Skoleporten/Utdanningsdirektoratet som baserer seg på skolenes årlige rapportertering til GSI – Grunnskolens Informasjonssystem pr 1.10.2016.

*Indikatoren lærertetthet eller **gjennomsnittelig antall elever pr lærerårsverk som benyttes til undervisning** beregnes med utgangspunkt i forholdet mellom totalt antall elevetimer og lærertimer og inkluderer timer til spesialundervisning og til andre lærertimer som tildeles på grunnlag av individuelle elevrettigheter. Alle tall inkluderer også de 8 statlig finansierte stillingene på Kruseløkka og Tindlund ungdomsskoler.*

3.2 Spesialundervisning

Elever som ikke får et tilfredsstillende utbytte av det ordinære opplæringstilbudet, kan ha rett til spesialundervisning.

Andel elever i grunnskolen som får spesialundervisning					
Sarpsborg kommune	**2014**	**2015**	**2016**	**Østfold 2016**	**Nasjonalt 2016**
1.–10.trinn	5,6%	4,9%	5,3%	6,9%	7,8%
1.-4.trinn	3,4%	3,2%	3,7%	4,7%	5,1%
5.-7.trinn	5,9%	4,8%	5,9%	8,0%	9,2%
8.-10.trinn	8,0%	7,1%	7,0%	8,7%	10,1%

Kilde: Statistisk sentralbyrå

Andel timer spesialundervisning av lærertimer totalt					
Sarpsborg kommune	**2014**	**2015**	**2016**	**Østfold 2016**	**Nasjonalt 2016**
	14,9%	14,8%	15,8%	16,8%	17,4%

3.3 Særskilt språkopplæring

Elever i grunnskolen med annet morsmål enn norsk og samisk har rett til særskilt norskopplæring til de har tilstrekkelig kunnskap i norsk til å følge den vanlige opplæringa i skolen. Om nødvendig kan eleven også ha rett til morsmålsopplæring, tospråklig fagopplæring eller begge deler.

Andel elever i grunnskolen som får særskilt språkopplæring					
Sarpsborg kommune	**2014**	**2015**	**2016**	**Østfold 2016**	**Nasjonalt 2016**
Særskilt norskopplæring	5,7%	6,3%	6,3%	7,2%	7,2%
Morsmålsopplæring og tospråklig fagopplæring	3,1%	3,5%	3,5%	4,1%	2,3%

Kilde: Statistisk sentralbyrå

Særskilt norskopplæring gis av norsklærer på hjemskolen. Opplæringen følger enten Kunnskapsløftets læreplan i norsk eller «Læreplan i grunnleggende norsk for språklige minoriteter».
Tospråklig fagopplæring og eventuelt opplæring i morsmål gis av tospråklig lærer fra enhet Norsksenteret, i eller utenfor klassen.

3.4 Skolefritidsordningen

Andel innbyggere 6-9 år i kommunal SFO				
	2013	2014	2015	2016
Sarpsborg	58.7%	55.4%	54.7%	54.6%
Østfold	59.5%	58.2%	57.5%	57.0%
Landet	60.9%	60.2%	59.4%	59.1%

Kilde: Statistisk sentralbyrå

År	Antall barn i SFO	Av disse antall med 100 % plass
2013	1516	1113
2014	1456	1018
2015	1510	987
2016	1512	943

3.5 Økonomi

Området økonomi viser hvor store driftsutgiftene er per elev i grunnopplæringen.

Driftsutgifter per elev	**2014**	**2015**	**2016***	**Østfold 2016 ***	**Nasjonalt 2016 ***
Korrigerte brutto driftsutgifter til grunnskole, skolelokaler og skoleskyss per elev	97 527	97 753	99 758	106 817	112 155
Korrigerte brutto driftsutgifter til grunnskole per elev	80 920	81 128	83 292	88 786	91 113
Driftsutgifter til undervisningsmateriell, inventar og utstyr per elev	2 574	2 449	3 086	2 227	2 552

Kilde: Statistisk sentralbyrå
Foreløpige KOSTRA-tall for 2016, pr 15.03.2017

Utviklingstrekk:
Elevtallsutvikling fra 2015 til 2016 viser en økning på 36 elever. Dette er en mindre elevtallsvekst enn foregående år. Fra 2014 til 2015 økte elevtallet i Sarpsborgskolen med 75 elever. Samlet elevtallsvekst for perioden 2012 til 2016 er på 175 elever.

Pr 1.10.2016 er det registrert 116 elever fra Sarpsborg som får sin opplæring ved private grunnskoler i Østfold. 57 elever som er hjemmehørende i Sarpsborg kommune, er gjesteelever i andre kommuner og får sitt skoletilbud der.

Antall årsverk for undervisningspersonale viser en liten økning på 7 årsverk fra 2015 til 2016. I perioden fra 2012 er imidlertid reduksjonen i antall årsverk for undervisningspersonale på 37 årsverk. Sarpsborg har for tiden totalt 24 årsverk statlig finansierte årsverk undervisningspersonale. Reduksjon i antall kommunale årsverk for undervisningspersonale er dermed på hele 61 årsverk fra 2012 til 2016. Lærertettheten i Sarpsborgskolen er dermed betydelig lavere enn i Østfold og nasjonalt.

Nasjonalt forsøk med økt lærertetthet for enkelte ungdomsskoler avsluttes skoleåret 2016/2017. I Sarpsborg kommune er det to skoler som har ekstra stillinger finansiert med øremerkede statlige midler; Kruseløkka ungdomsskole med 5 lærerstillinger og Tindlund ungdomsskole med 3 lærerstillinger.

Andel årstimer til undervisning gitt av undervisningspersonale med godkjent utdanning i de fag og trinn de underviser er 98,1%. Tilsvarende tall for Østfold er 97% og 95,9% nasjonalt. Andelen inkluderer faste og midlertidige stillinger samt vikarer tilsatt ved telledato 1.10. Totalt 11 av 617 lærere har ikke godkjent utdanning i de fag og trinn de underviser på. Dette vil typisk være førskolelærere eller faglærere uten tilleggsutdanning og lærere som mangler eksamen i enkelte fag.

Pr. 1.10.2016 fikk 5,3% av elevene i grunnskolen i Sarpsborg kommune spesialundervisning etter enkeltvedtak. Dette er en liten økning fra 4,9 % 2015. Fortsatt er andelen elever med spesialundervisning i Sarpsborg markant lavere enn i Østfold og nasjonalt. De fleste elevene med enkeltvedtak om spesialundervisning får sin opplæring på sin nærskole.

Det har vært et mål å flytte ressurser fra spesialundervisning til tilpasset opplæring i Sarpsborg kommune. Med reduksjon i bemanningen i ordinær undervisning, som omtalt over er dette målet utfordrende å oppfylle.

Sarpsborg kommune har 3 forsterkede avdelinger fordelt på barne- og ungdomstrinn. Samlet elevtall ved disse avdelingene er 45 elever. I tillegg får hørselshemmede elever tilbud fra hørselsteamet på grunnskolenivå. Det er etablert to alternative læringsarenaer for barn og unge med sosiale– og emosjonelle vansker, avd. Tunhaug som er et tilbud for ungdomsskoleelever og Barnas Ressurshus som gir tilbud til både barne- og ungdomstrinn.

Sarpsborg kommune betalte i 2016 refusjon for spesialundervisning til 40 elever fra Sarpsborg som fikk sin skolegang som gjesteelever i andre kommuner eller ved privatskoler. Dette er tilnærmet samme antall som året før. Elevene fordeler seg jevnt fra 1. til 10. klassetrinn.

Høsten 2016 fikk 6,3% av elevene særskilt norskopplæring i grunnskolen. Dette er samme andel som 2015. 3,5% av elevene i Sarpsborgskolen fikk i 2016 tospråklig fagopplæring eller morsmålsopplæring på 24 ulike språk. De største språkgruppene i grunnskolen har de siste årene vært polsk, arabisk, kurdisk og somalisk. Antall flerspråklige elever og antall språk fordelt på de ulike skolene har gjort det nødvendig å prioritere tospråklig fagopplæring framfor morsmålsopplæring.

Pr. 1.10.2016 gikk det 1512 barn i skolefritidsordningene i Sarpsborg kommune. Dette utgjør ca. 55% av elevene på 1.-4. trinn. 943 av barna har 100% plass. Det er små endringer i antall barn i SFO fra foregående år.

4. Læringsresultater

4.1 Nasjonale prøver i 2016

Formålet med nasjonale prøver er å vurdere i hvilken grad skolen lykkes med å utvikle elevenes grunnleggende lese- og regneferdigheter i alle fag. Prøvene i engelsk skiller seg fra de to andre prøvene ved at de tar utgangspunkt i kompetansemålene i engelsk. Prøvene blir gjennomført på 5. og 8. trinn. På 9. trinn gjennomføres prøver i lesing og regning.

Utviklingstrekk:
Resultatene for 5.trinn er stabile i lesing og regning, men vi ser en liten tilbakegang i engelsk. Sarpsborg har en større andel elever på mestringsnivå 1, og færre på mestringsnivå 2 og 3 sammenlignet med Østfold og nasjonalt. Sarpsborg kommune ligger under Østfold og det nasjonale gjennomsnittet i alle prøver på 5.trinn.

Resultatene for 8.trinn i engelsk og regning er stabile fra 2015 til 2016. I lesing har det i 2016 vært en liten bedring med 2 skalapoeng.

Resultatene for 8.trinn viser at forskjellen mellom Sarpsborg og Østfold er redusert gjennom mellomtrinnet. Avstanden til det nasjonale snittet er også noe redusert.

Elevene på 9. trinn gjennomfører samme prøve som elevene på 8. trinn. Dette gir en indikasjon på hvordan elevenes grunnleggende ferdigheter i lesing og regning utvikles i løpet av det første året på ungdomsskolen. Resultatene for 9.trinn i lesing og regning er stabile.

Resultatene på 9.trinn viser at forskjellen har blitt litt større gjennom 8.trinn når vi sammenligner med Østfold fylke og nasjonalt. Det gjelder spesielt på mestringsnivå 4 og 5. Sarpsborgskolene løfter elevene på de laveste mestringsnivåene, men løfter ikke like mange elever på mestringsnivå 4 og 5 som Østfold og nasjonalt.

Opplæringsloven gir åpning for fritak fra nasjonale prøver etter bestemte kriterier.
Sarpsborg kommune fritar færre barn enn nasjonalt fra nasjonale prøver på 5.trinn, og ca. det samme antall barn som Østfold. På 8. og 9. trinn fritar Sarpsborgskolene flere elever enn Østfold og Nasjonalt.

Andel elever som er fritatt høsten 2016;

5.trinn:

Indikator og nøkkeltall	Sarpsborg kommune skoleeier	Kommunegruppe 13	Østfold fylke	Nasjonalt
Engelsk, fritatt	4,1	4,3	4,0	4,9
Lesing, fritatt	4,5	4,2	3,9	4,9
Regning, fritatt	4,6	3,5	3,7	4,1

8.trinn:

Indikator og nøkkeltall	Sarpsborg kommune skoleeier	Kommunegruppe 13	Østfold fylke	Nasjonalt
Engelsk, fritatt	6,0	2,5	3,0	2,9
Lesing, fritatt	6,2	2,4	3,1	2,9
Regning, fritatt	5,7	2,2	2,8	2,7

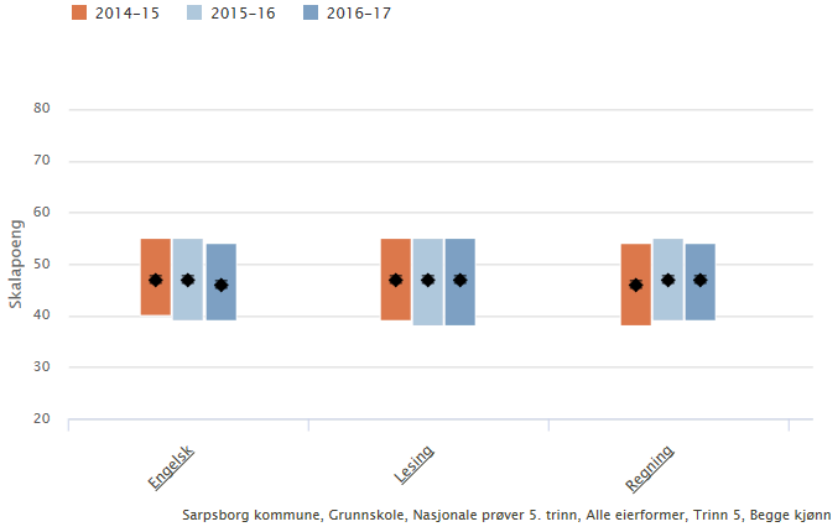
9.trinn:

Indikator og nøkkeltall	Sarpsborg kommune skoleeier	Kommunegruppe 13	Østfold fylke	Nasjonalt
Engelsk, fritatt	X	X	X	X
Lesing, fritatt	6,0	3,3	3,1	3,5
Regning, fritatt	6,0	3,1	3,5	3,2

Kilde: Skoleporten/Utdanningsdirektoratet

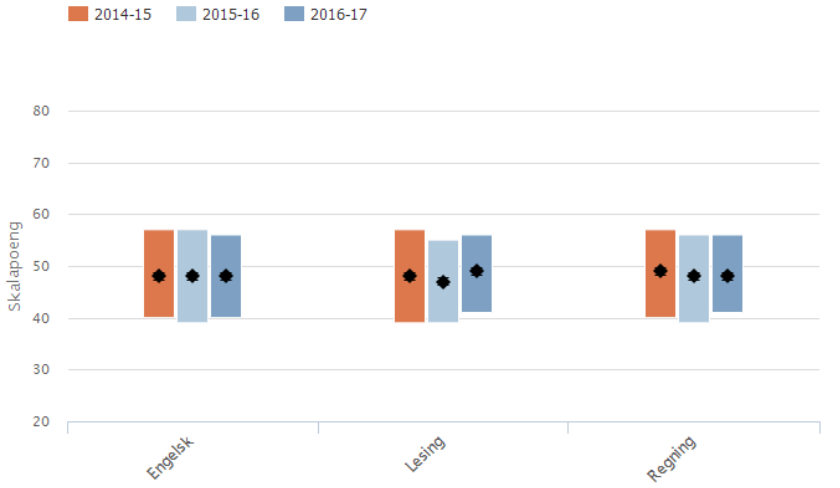
Figurene under viser gjennomsnittsresultat i 2016.

Nasjonale prøver - 5. trinn:

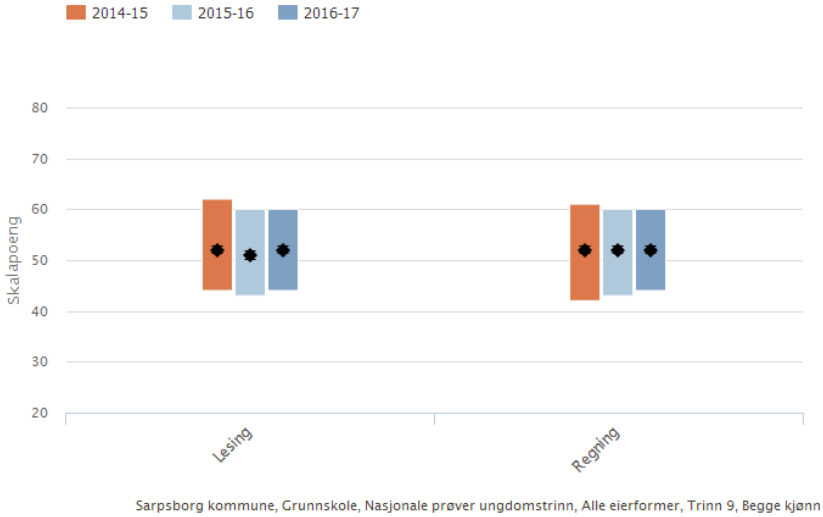
Sarpsborg kommune, Grunnskole, Nasjonale prøver 5. trinn, Alle eierformer, Trinn 5, Begge kjønn

Nasjonale prøver 8. trinn

Sarpsborg kommune, Grunnskole, Nasjonale prøver ungdomstrinn, Alle eierformer, Trinn 8, Begge kjønn

Nasjonale prøver 9. trinn

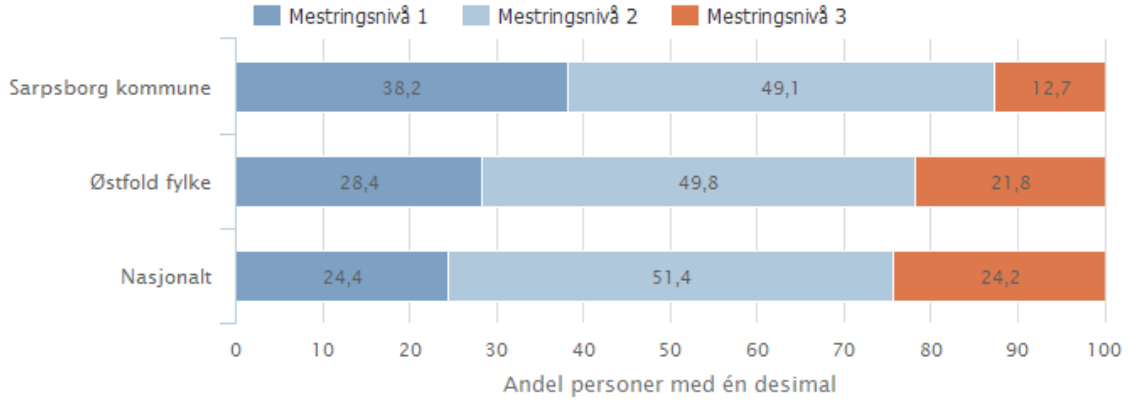

Sarpsborg kommune, Grunnskole, Nasjonale prøver ungdomstrinn, Alle eierformer, Trinn 9, Begge kjønn

Figurene under viser fordeling på mestringsnivåer i 2016.

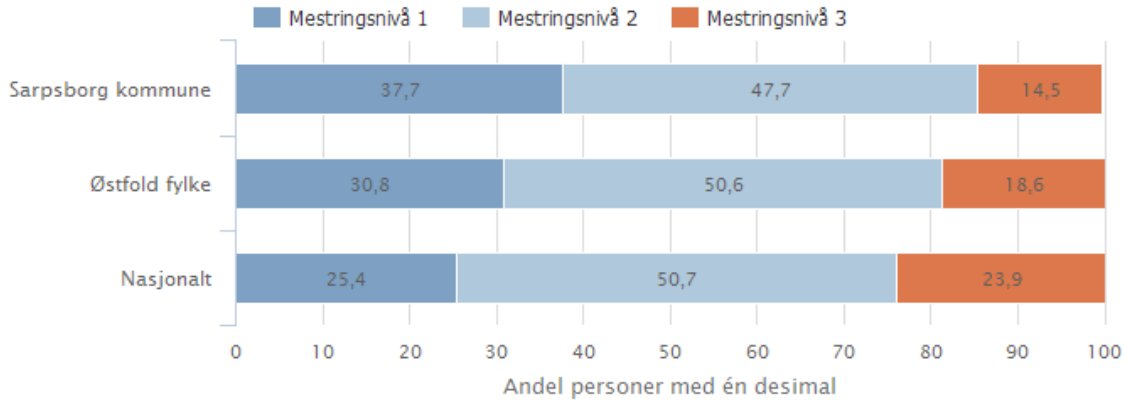
På 5. trinn plasseres elevene på 3 mestringsnivåer. Mestringsnivå 3 er høyest.

Engelsk 5.trinn:

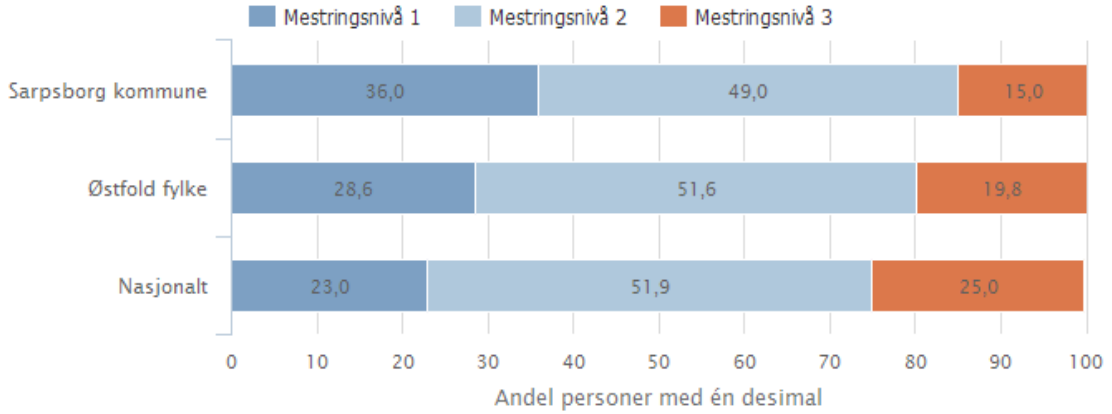
Sarpsborg kommune, Grunnskole, Nasjonale prøver 5. trinn, Alle eierformer, 2016–2017, Trinn 5, Begge kjønn

Lesing 5.trinn:

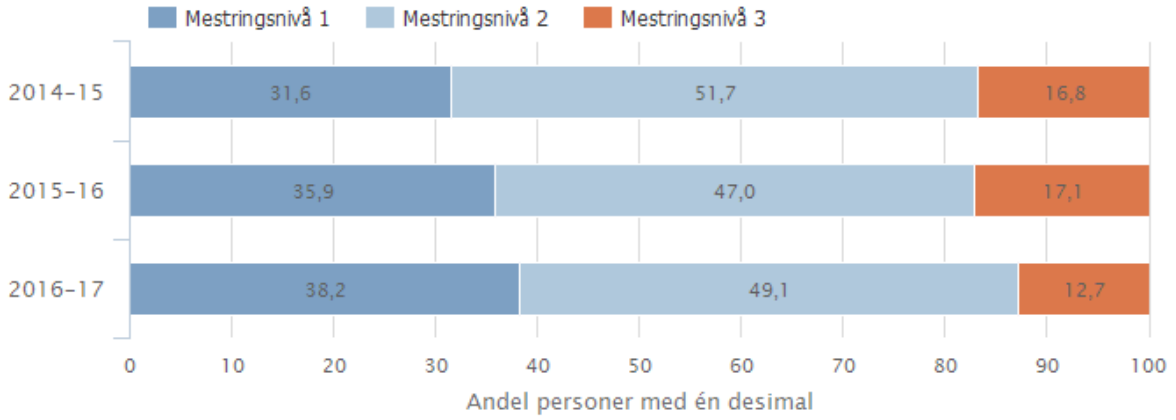
Sarpsborg kommune, Grunnskole, Nasjonale prøver 5. trinn, Alle eierformer, 2016–2017, Trinn 5, Begge kjønn

Regning 5.trinn:

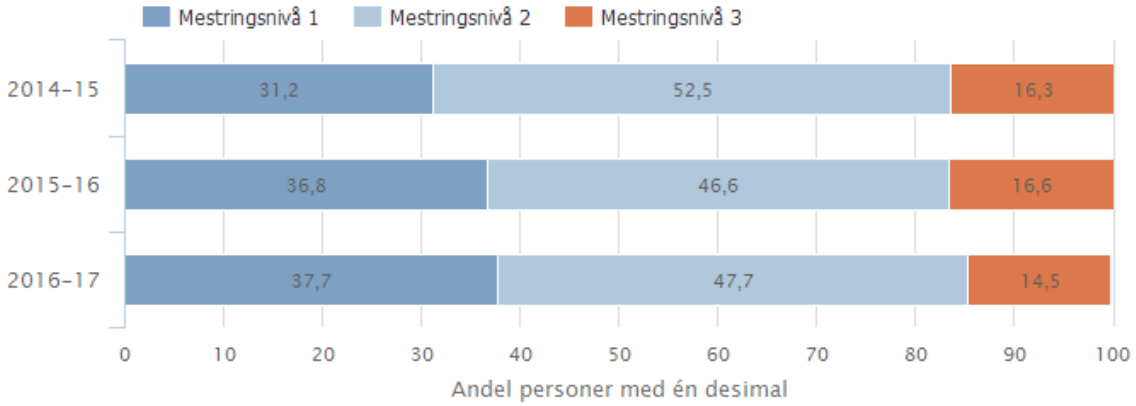
Sarpsborg kommune, Grunnskole, Nasjonale prøver 5. trinn, Alle eierformer, 2016–2017, Trinn 5, Begge kjønn

Engelsk 5.trinn Sarpsborg:

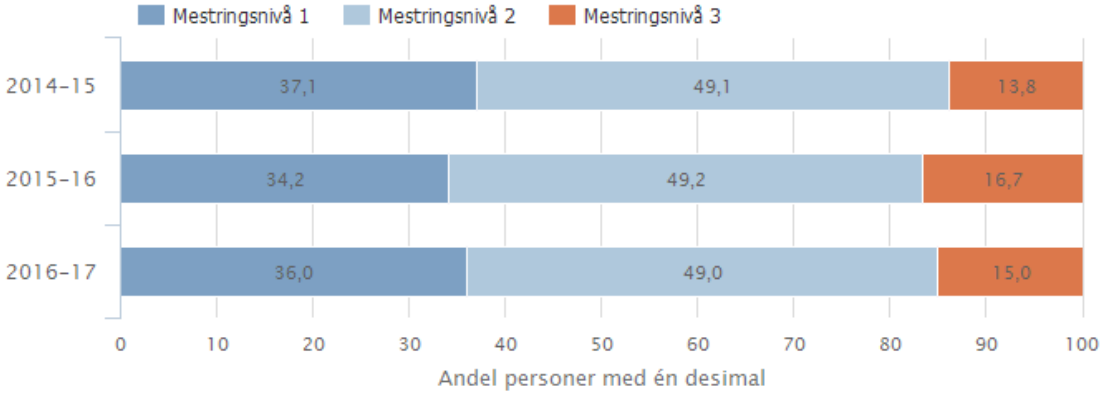
Sarpsborg kommune, Grunnskole, Nasjonale prøver 5. trinn, Alle eierformer, Trinn 5, Begge kjønn

Lesing 5.trinn Sarpsborg:

Sarpsborg kommune, Grunnskole, Nasjonale prøver 5. trinn, Alle eierformer, Trinn 5, Begge kjønn

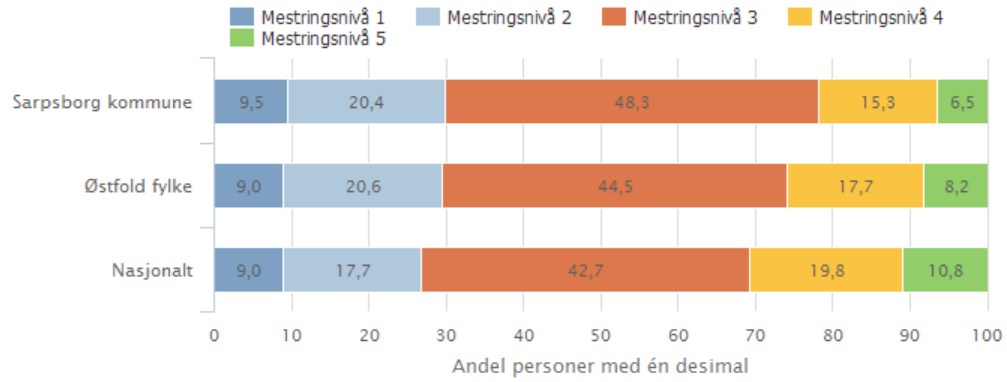
Regning 5.trinn Sarpsborg:

Sarpsborg kommune, Grunnskole, Nasjonale prøver 5. trinn, Alle eierformer, Trinn 5, Begge kjønn

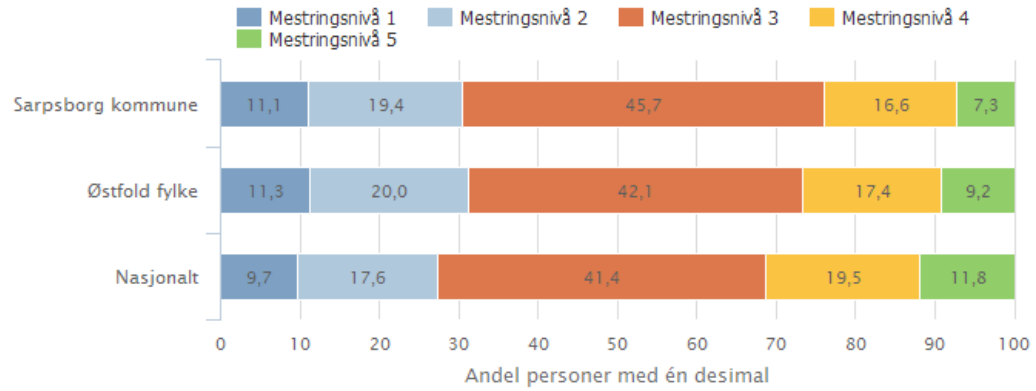
På 8. trinn plasseres elevene på 5 mestringsnivåer. Mestringsnivå 5 er høyest.

Engelsk 8.trinn:

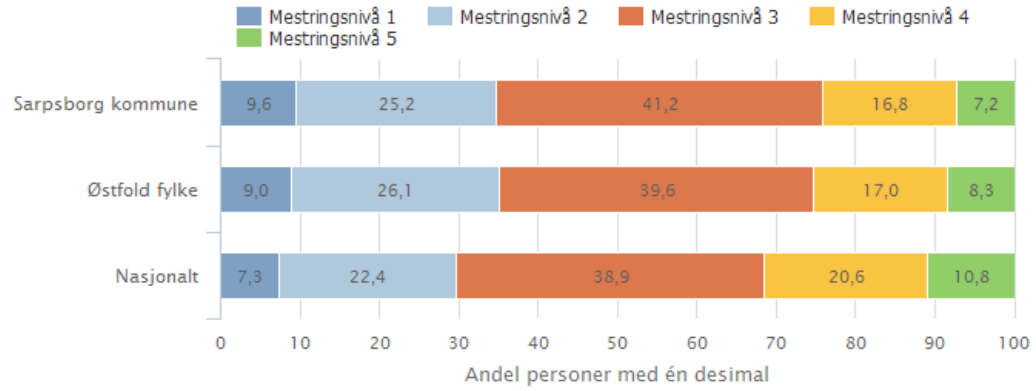
Sarpsborg kommune, Grunnskole, Nasjonale prøver ungdomstrinn, Alle eierformer, 2016-2017, Trinn 8, Begge kjønn

Lesing 8.trinn:

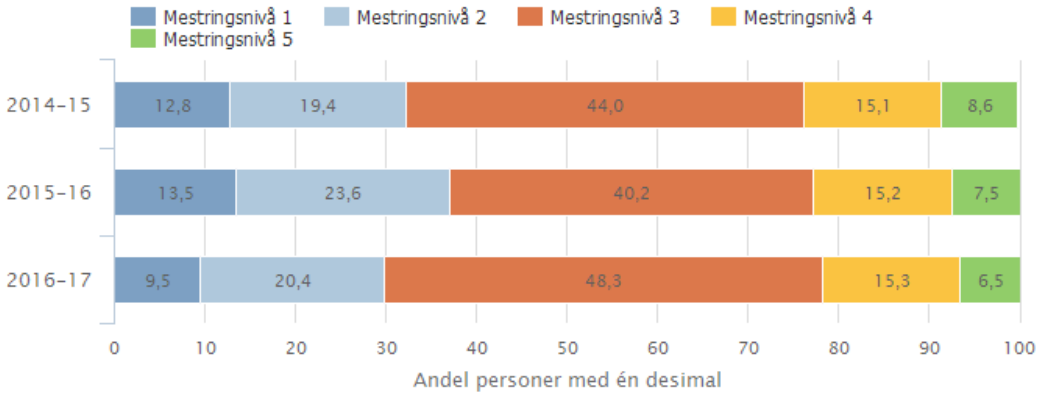
Sarpsborg kommune, Grunnskole, Nasjonale prøver ungdomstrinn, Alle eierformer, 2016-2017, Trinn 8, Begge kjønn

Regning 8.trinn:

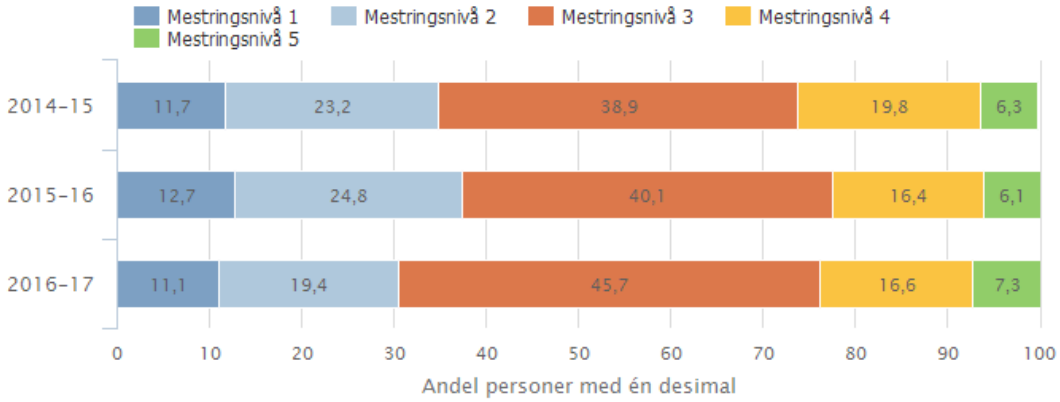
Sarpsborg kommune, Grunnskole, Nasjonale prøver ungdomstrinn, Alle eierformer, 2016-2017, Trinn 8, Begge kjønn

Engelsk 8.trinn, Sarpsborg:

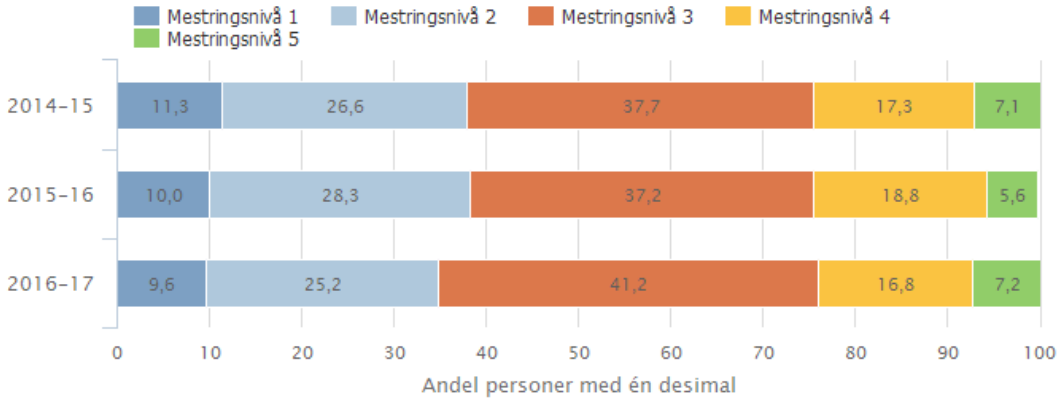
Sarpsborg kommune, Grunnskole, Nasjonale prøver ungdomstrinn, Alle eierformer, Trinn 8, Begge kjønn

Lesing 8.trinn, Sarpsborg:

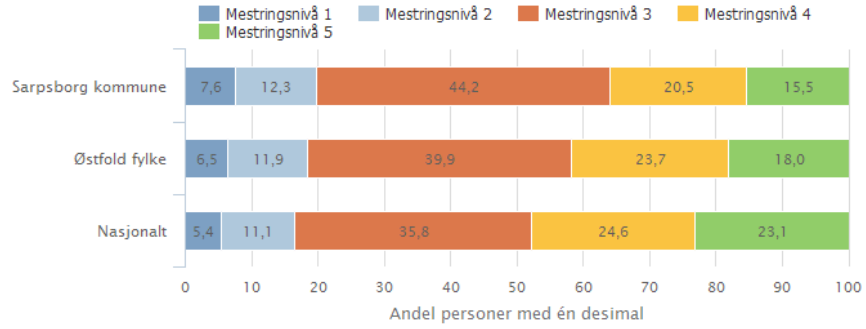
Sarpsborg kommune, Grunnskole, Nasjonale prøver ungdomstrinn, Alle eierformer, Trinn 8, Begge kjønn

Regning, 8.trinn Sarpsborg:

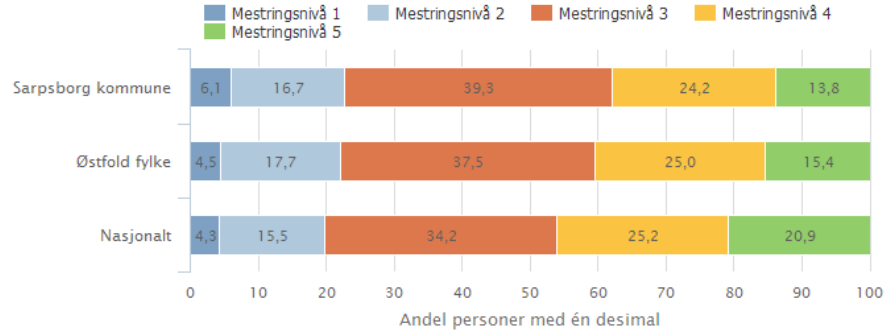
Sarpsborg kommune, Grunnskole, Nasjonale prøver ungdomstrinn, Alle eierformer, Trinn 8, Begge kjønn

Lesing 9.trinn:

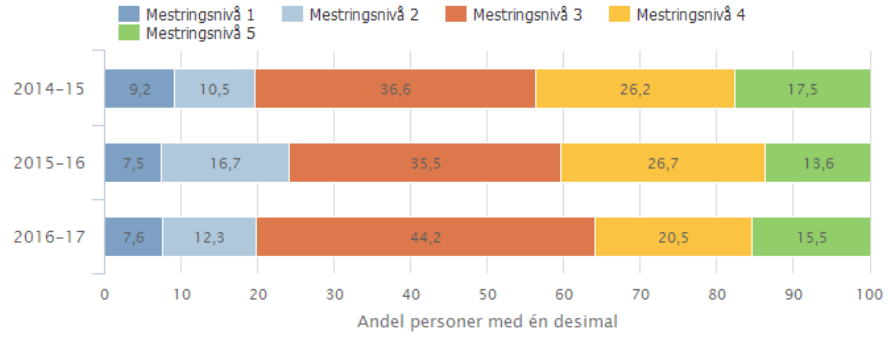
Sarpsborg kommune, Grunnskole, Nasjonale prøver ungdomstrinn, Alle eierformer, 2016-2017, Trinn 9, Begge kjønn

Regning 9.trinn:

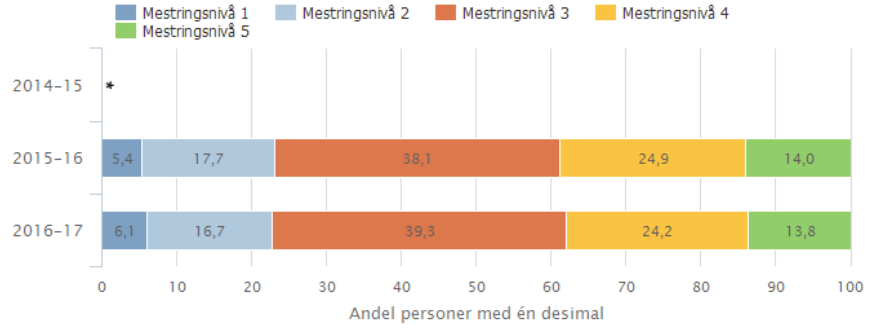
Sarpsborg kommune, Grunnskole, Nasjonale prøver ungdomstrinn, Alle eierformer, 2016-2017, Trinn 9, Begge kjønn

Lesing 9.trinn, Sarpsborg:

Sarpsborg kommune, Grunnskole, Nasjonale prøver ungdomstrinn, Alle eierformer, Trinn 9, Begge kjønn

Regning 9.trinn, Sarpsborg:

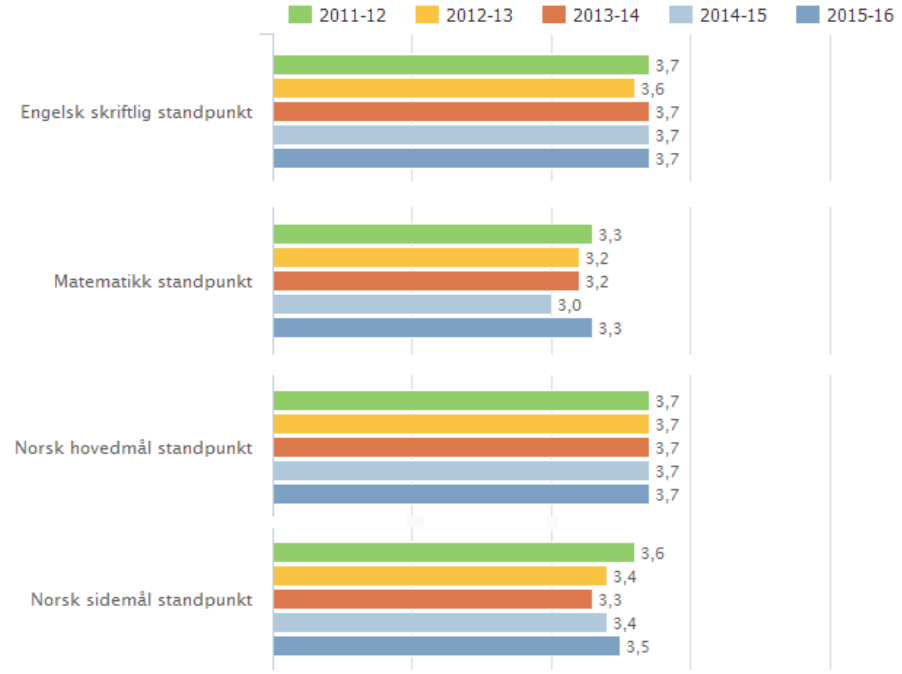

Sarpsborg kommune, Grunnskole, Nasjonale prøver ungdomstrinn, Alle eierformer, Trinn 9, Begge kjønn

4.2 Karakterer 10.trinn

Standpunktkarakterer og karakterer fra eksamen utgjør sluttvurderingen i grunnskolen.
Standpunktkarakterer er en intern vurdering gjort av elevens lærere på den enkelte skole.
Eksamenskarakterer er en ekstern vurdering hvor en sensor som ikke kjenner eleven gir sin vurdering.
Karakterskalaen er 1-6. Beste karakter er 6.

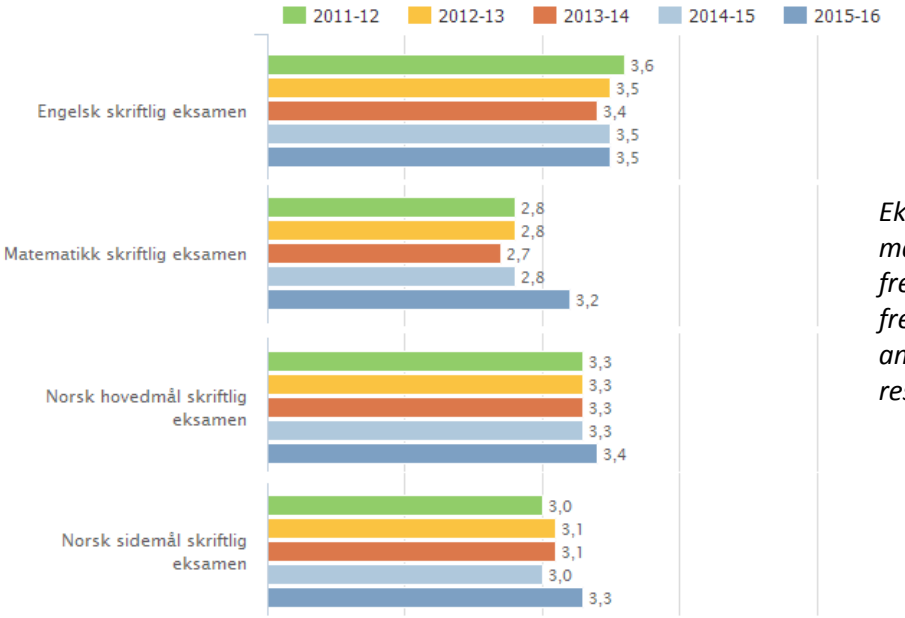
Standpunktkarakterer - skriftlige fag - 10.trinn, Sarpsborg kommune

Standpunktkarakterer – skriftlige fag for 10.trinn er stabile fra 2015 til 2016. De viser en liten forbedring i matematikk.

Kilde: Skoleporten/Udir

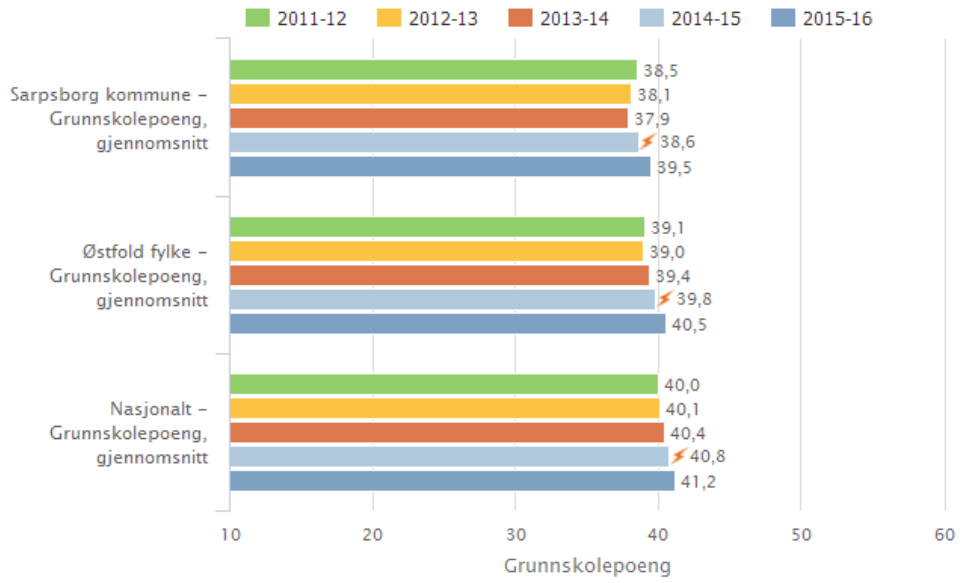
Eksamenskarakterer – skriftlige fag - 10.trinn, Sarpsborg kommune

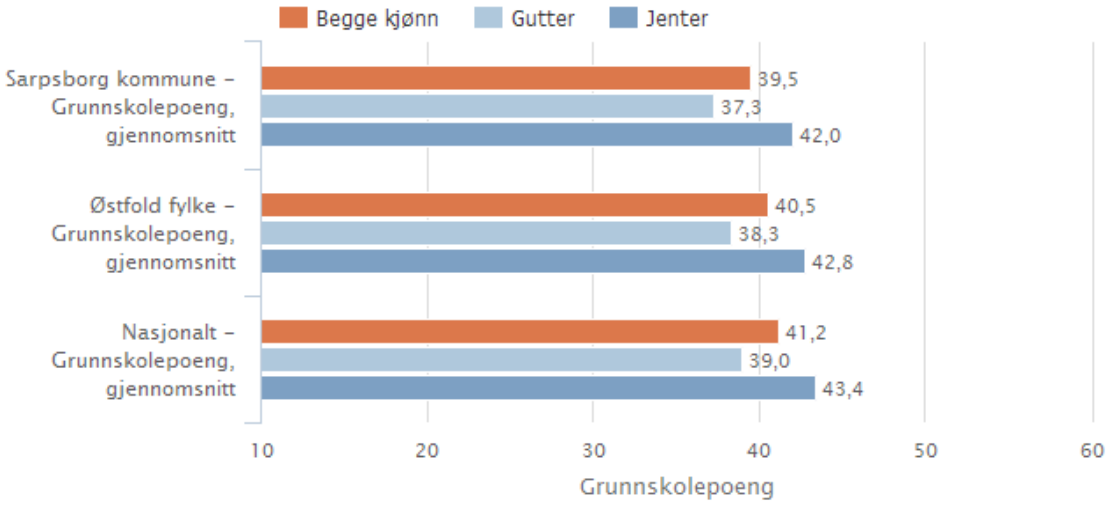
Eksamenskarakterer i matematikk viser en tydelig fremgang. Det er også fremgang i norsk sidemål. I de andre fagene er det stabilte resultater.

4.3 Grunnskolepoeng 10.trinn: utvikling Sarpsborg kommune

Grunnskolepoeng er et mål for det samlede læringsutbytte og benyttes som kriterium for opptak til videregående skole. Grunnskolepoeng er beregnet som summen av elevenes avsluttende karakterer, delt på antall karakterer og ganget med 10.

Sarpsborg kommune, Grunnskole, Grunnskolepoeng, Alle eierformer, Trinn 10, Begge kjønn

Sarpsborg kommune, Grunnskole, Grunnskolepoeng, Alle eierformer, 2015–2016, Trinn 10

Måloppnåelse og utviklingstrekk:

Kunnskapsministeren besøker Kruseløkka ungdomsskole

Ambisjonsnivået for læringsresultatene i Sarpsborg kommune har skoleeier satt høyt. Ambisjonsnivået må oppfattes å være en offensiv målsetting som det arbeides metodisk, målbevisst og langsiktig for å nå.

Nasjonale prøver i lesing måler i hvilken grad elevene kan bruke lesingen sin til å lære i alle fag. Sarpsborg kommune sine resultater fra nasjonale prøver spesielt på barnetrinn og til dels på ungdomstrinn er svake sammenlignet med nasjonalt nivå, og det er store resultatforskjeller mellom skolene både på barnetrinn og ungdomstrinn. Resultater på nasjonale prøver i lesing viser at mange elever fortsatt strever med å bruke lesingen sin til å lære med. Bak tallene vises det allikevel mange positive tegn på framgang på enkeltskoler i Sarpsborg kommune. Fokuset har vært å heve resultatene på nasjonale prøver for 5. trinn fra mestringsnivå 2 til 3. Mestringsnivå 3 er det høyeste mestringsnivået. Elever som når det høyeste nivået har gode forståelsesstrategier og kan bruke lesingen sin til å lære i fagene.

Sammenlignet med gjennomsnittsresultater for Østfold og nasjonalt har Sarpsborg kommune utfordringer på småskoletrinnet. Dette viser resultater fra nasjonale prøver på 5-trinn. Resultatene jevner seg ut noe frem til 8.trinnsprøvene, noe som viser at arbeidet på mellomtrinnet gir resultater. Ut fra eksamensresultatene er det grunnlag for å si at den gode utviklingen fortsetter gjennom ungdomsskolen.

Resultatene for 5.trinn er stabile fra 2015-2016. Vi ser en liten nedgang i engelsk, mens lesing og regning er stabile. Gjennom strategien Kompetanse for kvalitet prioriterer Sarpsborg kommune å videreutdanne lærere også innenfor engelsk.
Gjennomsnittlig poengsum for Sarpsborgelevene er den samme fra 2014-2016 i lesing. Det er ett poeng som skiller på spredningen på mestringsnivåene fra 2014 til 2015-2016. Dette er jevne stabile resultater.
Innenfor regning er gjennomsnittlig poengsum for Sarpsborgelevene gått opp ett poeng fra 2014 til 2015, og er stabilt fra 2015-2016. Det er forskjeller mellom skoler, men også internt på skolene.

Det er en økning av antall fritak fra nasjonale prøver fra 5.trinn til 8.trinn. Det er mulig å se dette i lys av at resultatene på småskoletrinnet har vært dårlige og at konsekvensen er at flere elever får behov for spesialpedagogisk hjelp. I så fall kan man forvente at andelen fritak vil minke når tidlig innsats blir prioritert.

Resultater gjennom ungdomsskolen viser at vi gjør det bedre på sluttvurderingen på ungdomsskolen enn tidligere.

Læringsresultatene brukes mer systematisk enn tidligere i planleggingen av videre utviklingsarbeid. Alle skoler er i gang med bruken av analyseverktøy i PAS og Conexus Engage. Skoleeier bidrar med veiledning i bruken av verktøyene og oppfølgingen av læringsresultatene. Det er utarbeidet et årshjul for arbeidet med nasjonale prøver for grunnskolen.

Det er fra skoleeiers side fokus på kartleggingsresultater, analyse og oppfølging. Det har vært en opplæring i bruken av kartleggingsresultater i flere nettverk og arbeidsseminar gjennom 2016. Resultater vil danne grunnlaget for utvelgelse av skoler for kvalitetsvurdering høsten 2017.

Vinteren 2017 offentliggjorde Statistisk sentralbyrå en rapport hvor det gjøres rede for hvor mye hver enkelt norske grunnskole bidrar til elevenes læring. Dette bidraget blir kalt *skolebidragsindikatoren*. Skolebidragsindikatoren regnes ut ved at man tar utgangspunkt i elevenes resultater på nasjonale prøver og eksamen og justerer disse for elevenes tidligere skoleresultater og/eller familiebakgrunn. På den måten regner man ut hvilket gjennomsnittsresultat elevene ved en skole ville fått om skolens elevgrunnlag var gjennomsnittlig. Skolebidragsindikatorer er ikke offentliggjort for 2016, men resultatene fra perioden 2010-2015 foreligger i rapporten fra Statistisk sentralbyrå. Resultatene støtter opp rundt bildet av en Sarpsborgskole hvor elevenes læringsresultater etter småskoletrinnet (nasjonale prøver på 5.trinn) er lavere enn forventet og lavere enn sammenlignbare kommuner og landet forøvrig. Læringsresultatene bedres gjennom mellomtrinnet og ungdomstrinnet. Skolebidragsindikatorer vil være en del av resultatene som gjennomgås i fremtidige kvalitetsmeldinger.

Veien videre:

- Det er et mål for 2017 at gjennomsnittskarakter ved eksamen matematikk skriftlig 10.trinn er lik, eller bedre enn 2,9.
- Det er et mål for 2017 at andel elever på laveste mestringsnivå nasjonal prøve i lesing, 5.trinn er lik, eller lavere enn 29 %.
- Ambisjonsnivå for resultatene i 2017 er satt likt med gjennomsnittsresultater for Østfold i 2015. Dette må oppfattes som en offensiv målsetting som det arbeides metodisk, målbevisst og langsiktig for å nå.
- Læringsresultatene skal brukes av skoler og skoleeier som grunnlag for en kvalitetsutvikling i opplæringen.
- Alle skolene skal benytte analyseverktøy og rapporter i PAS og Conexus Engage i forhold til elevenes læringsresultater. Ledere og lærere skal i fellesskap drøfte resultater, tiltak og metoder for systematisk innsats og oppfølging av klassen, gruppen og den enkelte elev. De skal gjennomføres leseplanmøter.
- Det skal gis konkrete tilbakemeldinger på utviklingssamtalen til elever og foresatte om resultater og utvikling.
- Tidlig innsats skal prioriteres i Sarpsborgskolene.

*Ikke alt som kan telles, teller - og ikke alt som teller, **kan** telles !*

Albert Einstein

5. Læringsmiljø og brukermedvirkning

5.1 Elevundersøkelsen

Elevundersøkelsen er obligatorisk nasjonalt for alle elever på 7. og 10. trinn hvert skoleår. Mange kommuner velger å la flere elever delta. I Sarpsborg kommune gjennomføres undersøkelsen for alle elever fra 5. til 10.trinn. Undersøkelsen besvares ved at elevene tar stilling til påstander hvor 5 er best og 1 er dårligst. Tallene i tabellen under viser gjennomsnittssvarene for elever i Sarpsborg og for alle elever i Norge. Resultatene presenteres samlet for 5.-10. trinn.

Resultater Elevundersøkelsen 2016	Sarpsborg	Nasjonalt
1. Motivasjon og mestring		
1.1 Motivasjon	4,00	3,88
1.2 Innsats	4,29	4,22
1.3 Mestring	4,06	4,03
1.4 Faglig utfordring	4,22	4,17
1.5 Relevant opplæring	3,86	3,81
2. Arbeidsmiljø		
2.1 Trivsel	4,41	4,35
2.2 Trygt miljø	4,25	4,22
2.5 Mobbing blant elever	4,67	4,70
2.6 Digital mobbing	4,85	4,86
2.7 Mobbing fra voksne	4,90	4,90
3. Klasseledelse		
3.1 Støtte fra lærerne	4,40	4,34
3.2 Arbeidsro	3,64	3,61
3.3 Elevdemokrati og medvirkning	3,76	3,72
3.4 Felles regler	4,31	4,22
3.5 Læringskultur	4,11	4,04
3.6 Praktisk opplæring	3,22	3,23
3.7 Variert opplæring	4,00	3,90
4. Vurdering		
4.1 Vurdering for læring	3,98	3,97
4.2 Egenvurdering	3,53	3,37
4.3 Vurdering for læring (Skoleporten)	3,81	3,75
5. Veiledning og rådgivning		
5.1 Skolehelsetjenesten	4,05	4,00
5.2 Rådgivning	3,77	3,70
6. Støtte hjemmefra		
6.1 Støtte hjemmefra	4,37	4,31

Svarene knyttet til spørsmål om mobbing presenteres litt grundigere.

Er du blitt mobbet av andre elever på skolen de siste månedene?	Ikke i det hele tatt	En sjelden gang	2 eller 3 ganger i måneden	Hver uke eller oftere	Snitt
Nasjonalt	80,47%	13,99%	2,44%	3,10%	4,70
Sarpsborg	78,98%	14,71%	2,69%	3,63%	4,67

Elever som oppgir å ha blitt mobbet minst 2-3 ganger i måneden har svart på oppfølgingsspørsmål:

Gjorde skolen noe for å hjelpe deg?	Nasjonalt	Sarpsborg
Nei, ingen voksne på skolen visste noe	38,19%	40,55%
Skolen visste det, men gjorde ikke noe	14,60%	17,05%
Ja, skolen gjorde noe, men det hjalp ikke	17,62%	10,14%
Ja, skolen gjorde noe, som hjalp litt	21,25%	23,50%
Ja, skolen gjorde noe som fikk slutt på mobbingen	8,35%	8,76%

Deretter har elevene blitt spurt om mobbing av voksne og digital mobbing.

Er du blitt mobbet av voksne på skolen de siste månedene?	Nei	En sjelden gang	2-3 ganger i måneden eller oftere	Snitt
Nasjonalt	93,17%	5,18%	1,64%	4,90
Sarpsborg	92,65%	5,82%	1,53%	4,90

Er du blitt mobbet digitalt (mobil, iPad, PC) de siste månedene?	Ikke i det hele tatt	En sjelden gang	2-3 ganger i måneden eller oftere	Snitt
Nasjonalt	90,04%	7,70%	2,26%	4,86
Sarpsborg	89,49%	7,98%	2,53%	4,85

Måloppnåelse og utviklingstrekk:
Sarpsborgs resultater er stort sett gode når man sammenligner med nasjonale resultater. Vi skal her gå litt dypere inn på noen av områdene som undersøkes.

<u>Motivasjon og mestring</u>
Elevene beskriver at de er motiverte for skolearbeidet. De opplever at de har god innsats og mestrer skolearbeidet. Svarene er gjennomgående bedre enn nasjonalt.

<u>Arbeidsmiljø</u>
Elevene i Sarpsborgskolene gir uttrykk for at de trives, og opplever et trygt skolemiljø. Samtidig er resultatene for mobbing en tanke dårligere enn landssnittet. Forskjellene er imidlertid mindre enn den statistiske usikkerheten i tallmaterialet.

Elevene blir i elevundersøkelsen presentert for følgende definisjon av mobbing: *«Med mobbing mener vi gjentatte negative handlinger fra en eller flere sammen, mot en elev som kan ha vanskelig for å forsvare seg. Mobbing kan være å kalle en annen stygge ting og erte, holde en annen utenfor, baksnakke eller slå, dytte eller holde fast.»*

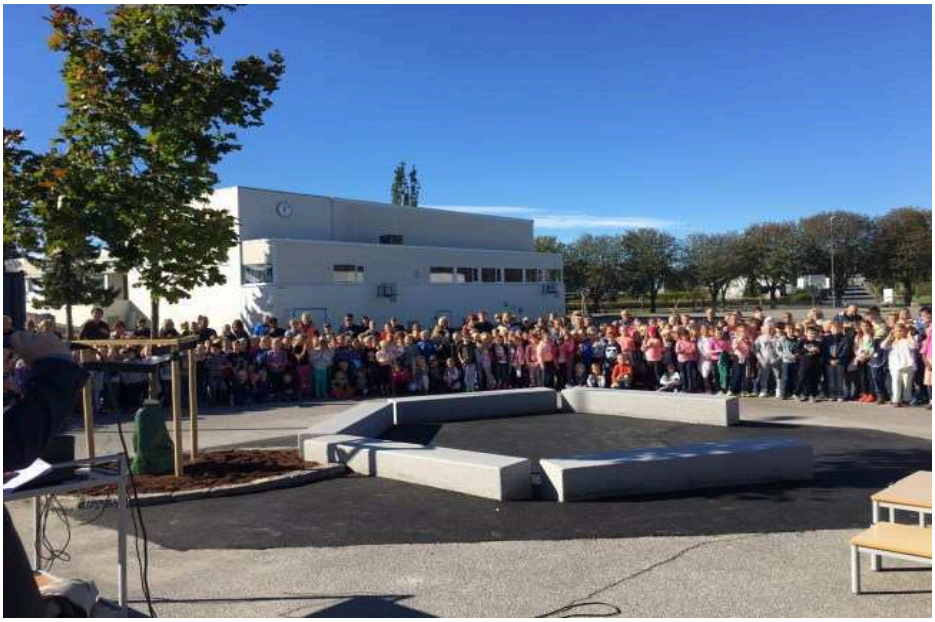
Spørsmålene er endret i årets elevundersøkelse. Det er derfor ikke mulig å sammenligne årets resultat med tidligere resultater. Forskjellen mellom Sarpsborg og nasjonale resultater er liten, men Sarpsborg ligger litt høyere på alvorlig mobbing fra medelever. Undersøkelsen viser at det prosentvis ikke er så stor andel barn som opplever slik mobbing, men bak de 3,63 % som rapporterer om ukentlig mobbing, skjuler det seg ca. 20 elever på hvert årstrinn.

Undersøkelsen viser at det settes inn tiltak mot mobbing noe sjeldnere i Sarpsborg enn i Norge totalt. Dette kommer både av at skolen ofte ikke vet om mobbing, men også fordi skolen i elevenes øyne ikke gjorde noe. I de tilfellene hvor skolene vet om mobbingen og velger å sette inn tiltak, ser det ut til at skolene i større grad klarer å sette inn tiltak som fungerer.

På spørsmål om «Gjorde skolen noe for å hjelpe deg?» svarer elevene i 40 % av tilfellene at skolen ikke vet om mobbing. I tillegg kommer det fram av undersøkelsen at i 17 % av tilfellene har elevene opplevelsen av at skolen visste om mobbing, «men gjorde ikke noe».

I de tilfellene hvor Sarpsborgskolene har hatt kjennskap til mobbing og gjort noe svarer 23,5 % av elevene at det hjalp litt og 8,76 % at det fikk slutt på mobbingen.

Elevene uttrykker at de er fornøyd med læreren sin og organiseringen av skolehverdagen.
Det beskrives visse utfordringer knyttet til arbeidsro, selv om resultatene er bedre enn nasjonalt.

5.2 Foreldreundersøkelsen i grunnskolen

Undersøkelsen er rettet mot elevenes foresatte, og oppfordrer dem til å gi en vurdering av elevenes læringsmiljø og samarbeidet mellom hjem og skole. Foreldreundersøkelsen er frivillig og kan besvares av foreldre med barn på alle trinn. Mange av temaene og spørsmålene er de samme som elevene besvarer i elevundersøkelsen. I Sarpsborg kommune gjennomføres Utdanningsdirektoratets foreldreundersøkelse ved alle skoler og for alle trinn hvert år.

Blant de mange spørsmål som besvares, er det her valg å vise utvalgte spørsmål innenfor områdene trivsel, dialog og medvirkning samt skolefritidsordningen. Foreldrenes svar på den enkelte skole benyttes i arbeidet med å videreutvikle samhandling med de foresatte.

Vi har i år valgt å presentere svarene fra Sarpsborgskolen sammen med samlede nasjonale resultater.

Trivsel	Helt enig	Litt enig	Verken enig eller uenig	Litt uenig	Helt uenig	Vet ikke	Snitt
Barnet mitt trives på skolen							
Sarpsborg	81,9%	13,4%	1,5%	2,5%	-	-	4,7
Nasjonalt	76,3%	17,5%	2,1%	3,1%	1%	0,1%	4,7
Barnet mitt har medelever å være sammen med i friminuttene							
Sarpsborg	84,9%	10,9%	1,4%	1,7%	0,8%	0,4%	4,8
Nasjonalt	81,6%	13,4%	1,7%	2,2%	0,7%	0,3%	4,7

Dialog hjem - skole	Helt enig	Litt enig	Verken enig eller uenig	Litt uenig	Helt uenig	Vet ikke	Snitt
Kommunikasjonen mellom hjem og skole er god.							
Sarpsborg	63,8%	24%	5,6%	4,5%	1,4%	0,6%	4,5
Nasjonalt	61,2%	26,2%	6,3%	4,5%	1,5%	0,3%	4,4
Lærerne følger opp mine synspunkter om mitt barns læring og utvikling							
Sarpsborg	55,2%	20,7%	10,3%	2,9%	0,8%	10,1%	4,4
Nasjonalt	52,6%	23,8%	10,8%	3,4%	1,3%	8,1%	4,3
Jeg blir tatt imot på en god måte når jeg kontakter skolen							
Sarpsborg	77,5%	12,8%	3,8%	1,4%	0,7%	3,8%	4,7
Nasjonalt	76,8%	14,4%	3,9%	1,6%	0,6%	2,9%	4,7

SFO	Helt enig	Delvis enig	Verken enig eller uenig	Delvis uenig	Helt uenig	Vet ikke	Snitt
Barnet mitt trives på SFO							
Sarpsborg	51,3%	17,9%	8,8%	4,5%	2,8%	14,7%	4,3
Nasjonalt	49,4%	19,1%	8,9%	4,8%	2,6%	15,2%	4,3
Jeg opplever at personalet på SFO bidrar til et godt sosialt miljø for barna							
Sarpsborg	47%	19,1%	11%	6,5%	1,7%	14,6%	4,2

Nasjonalt	43,7%	21,7%	10,7%	5,5%	2,2%	16,3%	4,2
Det samlede aktivitetstilbudet på SFO er variert							
Sarpsborg	39,1%	19,9%	11,7%	8,9%	3,7%	16,6%	4
Nasjonalt	31,7%	23%	12,8%	9,6%	5,8%	17,2%	3,8
Aktivitetene i skolens ferier er gode							
Sarpsborg	35,8%	17,7%	11,5%	5%	2,8%	27,1%	4,1
Nasjonalt	27,9%	16,6%	12,1%	5,1%	5,7%	32,6%	3,8
Jeg har et godt samarbeid med personalet på SFO							
Sarpsborg	53,8%	11,8%	9,7%	-	-	18,3%	4,4
Nasjonalt	52,1%	17,5%	12%	3,4%	1,2%	13,8%	4,3
Tilbudet om leksehjelp i SFO-tiden fungerer bra for mitt barn							
Sarpsborg	18,6%	9,3%	19,8%	-	-	45,3%	3,6
Nasjonalt	13,4%	5,7%	17,1%	2,8%	10,7%	50,3%	3,2
Måltidet på SFO er variert							
Sarpsborg	19,8%	23,1%	18,7%	5,5%	4,4%	28,6%	3,7
Nasjonalt	20,7%	17,7%	15,1%	8,6%	8,1%	29,9%	3,5

Måloppnåelse og utviklingstrekk

Svarprosenten på Foreldreundersøkelsen har økt hvert år de siste årene. I 2016 svarte ca. 28 % av de foresatte. I 2015 var tilsvarende tall 21 %. For få år siden svarte langt færre foresatte. Svarprosenten varierer en del mellom skolene.

Sammenlignet med fjoråret er det samlet for kommunen ingen vesentlige endringer i hva de foresatte svarer.

De foresatte svarer hovedsakelig at deres barn trives både på skolen og på SFO, og at barnet har medelever å være sammen med. Likeledes opplever de foresatte å bli tatt imot på en god måte når de kontakter skolen. Svarene gir uttrykk for at foresatte er jevnt over er minst like fornøyd som det nasjonale snittet.

Brukerundersøkelsene skal behandles i skolenes rådsorganer og skolene skal benytte resultatene fra alle brukerundersøkelser aktivt i sitt forbedrings- og utviklingsarbeid. Resultatene fra brukerundersøkelsene skal benyttes av skoler og skoleeiere som en hjelp til å analysere og utvikle læringsmiljøet og samarbeidet med foreldre og foresatte.

5.3 Elevrådsarbeid

Elevråd er etablert ved alle skolene i tråd med Opplæringsloven. Trivselstiltak og elevmedvirkning er sentralt i elevrådsarbeidet i Sarpsborgskolen. Tilbakemeldinger viser at elevrådet ofte har en rolle i forbindelse med ulike arrangementer på skolene som for eksempel aktivitetsdager og skoleball. Noen elevråd har også tatt initiativ til å arrangere egne trivselsdager, antimobbedager og antimobbeuker.

5.4 Skolenes samarbeidsutvalg (SU) og skolemiljøutvalg (SMU)

Samarbeidsutvalg og Skolemiljøutvalg er etablert ved alle skoler i tråd med Opplæringsloven.

5.5 Prosjekt «Tett på i barnehager og skoler.

- Forebygging av utenforskap og radikalisering med blikk på det som skal styrkes»

Vinteren 2015/16 mottok Sarpsborg kommune midler fra staten til et forebyggingsprosjekt mot radikalisering og voldelig ekstremisme. Pilotskoler ble Kruseløkka ungdomsskole og Hafslund barneskole. Prosjektet ble kalt «Prosjekt Motkraft» og ble avsluttet sommeren 2016. Samtlige enhetsledere i Oppvekst ble involvert og fikk kompetanseheving i regi av HL-senteret.

Høsten 2016 fikk man nytt tilskudd og prosjektet fortsatte under navnet «Tett på i barnehager og skoler – forebygging mot radikalisering og utenforskap med blikk på det som skal styrkes». Prosjekt «Tett på» skal først og fremst lage handlingsplan med pedagogisk opplegg som skal brukes av alle avdelinger i barnehagene og alle klasser i skolene i årene som kommer. En forutsetning er at lærere og ledere får nødvendig kompetanseheving innenfor tematikken demokratisk kompetanse og hovedområdene inkludering, kritisk tenkning og mangfoldskompetanse.

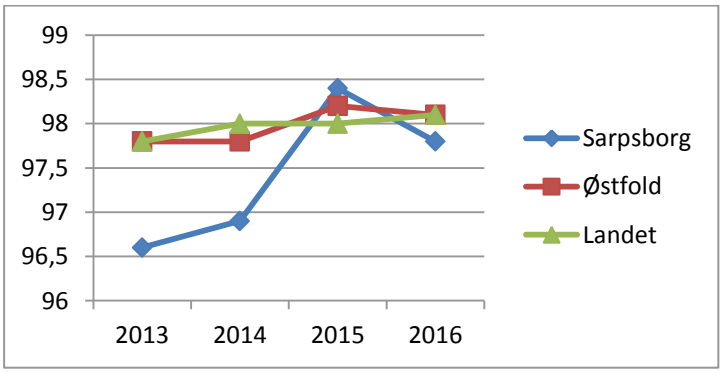
Veien videre:

- Mobbesaker skal alltid ha høyeste prioritet for alle som har sitt arbeid knyttet til elever i Sarpsborg kommune.
- Spørsmål om elevenes fysiske læringsmiljø blir en del av elevundersøkelsen i 2017.
- «Samhandlingsteamet for barn og unge» skal bistå barnehager og grunnskoler som opplever alvorlige mobbesaker der de selv ikke har tilstrekkelig kompetanse til å kunne løse opp i problemet. Alvorlige mobbesaker skal alltid ha høyeste prioritet på beredskapsteamets saksliste.
- Skolene skal systematisere arbeidet før og etter gjennomføringen av elevundersøkelsen. Det skal utarbeides en prosedyre for forarbeid, gjennomføring og etterarbeid – med et spesielt fokus på mobbing.
- Brukerundersøkelser er viktige instrumenter for kvalitetsutvikling. Hovedfokus må fortsatt være å øke deltakelse på foreldreundersøkelsen om grunnskolen, samt å benytte de svar som er gitt i utviklingsarbeid og foreldresamarbeid på egen skole.
- Alle skolene skal prioritere brukermedvirkning som en verdi og ressurs; blant annet ved å ha aktive elevråd, foreldreutvalg, samarbeidsutvalg og skolemiljøutvalg. En forutsetning for slik medvirkning er en plan for valg til de ulike brukerorganene, samt en årsplan for møtevirksomheten.
- Prosjekt «*Tett på i skoler og barnehager – forebygging av radikalisering og utenforskap med blikk på det som skal styrkes»* forankres og implementeres i samtlige enheter i skoler og barnehager i hele 2017 og blir dermed en del av helhetlig arbeid mot mobbing.
- Kompetanseheving i regi av HL senteret for ressurspersoner i alle enheter fullføres våren 2017
- «Sarpsborgplanen»- en handlingsplan med pedagogisk opplegg fra barnehage til ungdomsskole i Sarpsborg innføres f.o.m. skoleåret 2017/18, og enhetens valgte fokusområde føres inn i egen virksomhetsplan.

6. Overgang til videregående opplæring

6.1 Direkte overgang til videregående opplæring

Tallene under viser andel elever med direkte overgang til videregående skole samme høst som de avsluttet grunnskole.

	2013	2014	2015	2016
Sarpsborg	96,6	96,9	98,4	97,8
Østfold	97,8	97,8	98,2	98,1
Landet	97,8	98,0	98,0	98,1

Kilde: KOSTRA/Statistisk sentralbyrå (SSB)

Utviklingstrekk og måloppnåelse:
Sarpsborg kommune har som mål for 2016 at minimum 97,8% av elevene skal velge direkte overgang fra grunnskolen til videregående opplæring. Dette er tilsvarende som gjennomsnittsresultat for Østfold i 2014.

Foreløpige tall fra SSB pr 15.03.2017 viser at 97,8% av elevene som gikk ut 10.trinn i 2016 har startet i videregående opplæring. Dette er en liten reduksjon fra 2015, men målet i Handlingsplan for Sarpsborg kommune er nådd. Tallene for Østfold fylke og nasjonalt i 2016 viser at en andel på 98,1% av elevene startet i videregående opplæring samme år som de gikk ut av grunnskolen.

Det vil ikke være et realistisk mål at 100% av målgruppen har direkte overgang til videregående opplæring. Noen elever trenger alternative læringsløp og karriereveier.

6.2 Gjennomføring i videregående opplæring

Tabellen under viser hvordan det går med elevene i videregående opplæring.
Tabellen tar utgangspunkt i et bestemt årskull som gikk ut fra ungdomsskolen. Tabellen viser også andelen som har fullført og bestått, sett opp mot grunnskolepoengsum.

Grunnlag for beregning av andel elever er samtlige elever som gikk ut 10.trinn i Sarpsborg i 2011. Tallene kan ikke sammenliknes med Østfold fylkeskommunes egne tall som tar utgangspunkt i de elevene som faktisk startet i videregående opplæring det året.

En elev regnes som frafallselev hvis han/hun ikke har fullført og bestått Vg3 eller fag-/svenneprøve fem år etter oppstart i videregående skole.

Elever som gikk ut 10.trinn i 2011	%	%	%
Andel elever, lærlinger eller lærekandidater som **etter 5 år** (utgangen av 2016) har;	Sarpsborg kommune	Østfold	Nasjonalt
fullført og bestått Vg1	75,9	78,8	84,7
fullført og bestått Vg2	68,2	74,1	79,6
fullført og bestått videregående opplæring (Vg3 eller fag-/svenneprøve)	59,2	62,7	70,4

Fordeling etter elevenes grunnskolepoeng;

Fullført og bestått Vg3 (0 - <30 grunnskolepoeng)	24,7	26,4	29,8
Fullført og bestått Vg3 (30 - <40 grunnskolepoeng)	61,5	57,9	64,1
Fullført og bestått Vg3 (40 - <50 grunnskolepoeng)	82,1	81,0	86,5
Fullført og bestått Vg3 (> = 50 grunnskolepoeng)	91,5	91,1	94,5

Kilde: PULS / VIGO

Elever som gikk ut 10.trinn i 2010, 5 år og 6 år i vgo	%	%
Sarpsborg kommune	**5 år** i vgo	**6 år** i vgo
fullført og bestått Vg1	77,2	77,9
fullført og bestått Vg2	70,9	71,3
fullført og bestått videregående opplæring (Vg3 eller fag-/svenneprøve)	65,0	66,7

Fordeling etter elevenes grunnskolepoeng;

Fullført og bestått Vg3 (0 - <30 grunnskolepoeng)	27,0	29,0
Fullført og bestått Vg3 (30 - <40 grunnskolepoeng)	65,8	67,5
Fullført og bestått Vg3 (40 - <50 grunnskolepoeng)	89,7	90,0
Fullført og bestått Vg3 (> = 50 grunnskolepoeng)	96,4	96,4

Utviklingstrekk og måloppnåelse:

Det er et mål at flest mulig av Sarpsborgs ungdommer skal fullføre og bestå videregående opplæring.

Tabellene viser hvor stor andel av elevene og lærlingene som har gjennomført og bestått videregående opplæring i løpet av 5 år.

Gjennomsnitt for Sarpsborg kommune i 2016 viser at 59,2 % elever/lærlinger har fullført og bestått videregående opplæring innenfor 5 år. Dette er en noe lavere andel enn i 2015 hvor 65% av elevene hadde fullført og bestått videregående opplæring innen 5 år. I 2014 var det 57% av elevene som hadde fullført innen 5 år.

For andelen elever med mer enn 30 grunnskolepoeng er det i 2016 en større andel elever som har fullført og bestått videregående opplæring fra Sarpsborg enn gjennomsnitt for Østfold.

Elever som ikke fullfører i løpet av fem år kan fullføre på et senere tidspunkt. Nederste tabell på foregående side viser økt gjennomføringsgrad for de elevene som ble presentert etter 5 år i fjorårets kvalitetsmelding. Det er hovedsakelig elever med under 40 grunnskolepoeng som drar nytte av å benytte lengre tid på å fullføre videregående opplæring.

Høsten 2013 ble det etablert et samarbeidsprosjekt mellom Sarpsborg kommune og Østfold fylkeskommune; Prosjektet «Resultatoverføring mellom forvaltningsnivåer» har til hensikt å utvikle en kvalitetssikret rutine for dataflyt mellom forvaltningsnivåene for å identifisere både felles og egne utviklingsområder gjennom dialog. Hovedmålsettingen er å sikre overgangen mellom grunnskole og videregående skole, slik at flere elever kan fullføre og bestå videregående opplæring i Østfold.

Sarpsborg kommune er en av tre pilotkommuner som sammen med Østfold fylkeskommune starter opp *Kombinasjonsklasser for minoritetsspråklige elever med kort botid i Norge.*

Våren 2017 planlegges tilbudet sammen med Greåker videregående skole, der opplæringen skal finne sted. Elevene starter i august 2017. Tilbudet går over to år. Piloten starter med to grupper a` 15 elever

Hovedformålet med tiltaket/samarbeidet er å bidra til at flest mulig elever, lærlinger og lærekandidater skal fullføre videregående opplæring med best mulig resultat. Målgruppen for samarbeidet er ungdom i alderen 16-20 år som har rett til voksenopplæring på grunnskolens område og ungdom med rett til videregående opplæring, dvs elever som har fått vitnemål fra 10.klasse i Norge, men som har kort botid og lav/ingen måloppnåelse på vitnemålet. Fredrikstad kommune skal tilbys plasser, og ev også bistå med lærerkrefter sammen med Sarpsborg kommune.

Veien videre:

- Samarbeid med Østfold fylkeskommune med felles innsats for økt gjennomføring i videregående opplæring fortsetter. Disse er bl. annet:
  - «Sarpsborgplanen for faget Utdanningsvalg», med elevbedrift som obligatorisk metode. Nasjonal læreplan i faget Utdanningsvalg gjelder fra 01.08.15.
  - Arbeidslivsfag på ungdomstrinnet for elever som ønsker større mulighet til å arbeide praktisk og prøve ut sine interesser for yrkesfaglig opplæring, et alternativ på ungdomstrinnet til blant annet fremmedspråk.
  - ”Forsering av fag” - tilbud om fag fra videregående opplæring for elever på ungdomstrinnet
  - Overføring av elevinformasjon fra ungdomsskole til videregående skole.
  - Samarbeid med ulike deler av næringslivet i Sarpsborg kommune.
  - Resultatoverføring mellom forvaltningsnivåene; ungdomsskole- videregående opplæring i Sarpsborgregionen

Tiltakene er beskrevet utførlig i tidligere Kvalitetsmeldinger

7. Skoleutvikling og oppfølging.

7.1. Realfagskommune

Sarpsborg kommune er en av 34 kommuner som er med i regjeringens satsing Tett på realfag 2015 – 2019. Som realfagskommune mottar man økonomisk og faglig støtte fra Utdanningsdirektoratet.

En strategiplan for realfagssatsing i barnehager og skoler i Sarpsborg kommune 2015 – 2018 ble utarbeidet og politisk forankret høsten 2015.

I strategiplanen ligger målsettinger for elevenes kompetanse og motivasjon i realfag, tiltak for kompetanseheving, nettverksarbeid, samarbeid med eksterne partnere og fokus på varierte metoder og ressurser i arbeidet for å nå målene.

Tiltakene blir nøye fulgt opp, og det holdes statusmøter i Enhet kompetanse og kvalitet oppvekst annenhver uke for å sikre fremdrift og evaluering av enkelttiltak.

Ett av strategiplanens hovedtiltak er drift av forskjellige nettverk.

Hver skole har ressurslærer i realfag, og disse har faste månedlige nettverksmøter.

I tillegg til nettverkssamlingene for ressurslærere har det også vært avholdt fagnettverkssamlinger for lærere innenfor fagene norsk og kunst og håndverk på ungdomstrinn, med tema regning som grunnleggende ferdighet. Disse fagnettverkene var også en del av Ungdomstrinn i utvikling ut 2016, og videreføres våren 2017 som en del av realfagsstrategien.

Det arbeides for tiden med å lage en plan for regning for barnehagene og skolene i Sarpsborg. Regneplanen er et verktøy som skal hjelpe læreren til å arbeide med den grunnleggende ferdigheten regning i alle fag. Planen skal ferdigstilles i løpet av skoleåret 2016-2017, og implementeringen av planen skal starte høsten 2017. Det er viktig at det sikres god forankring og implementering i den enkelte barnehage og skole.

Som et ledd i arbeidet med å styrke elevenes matematiske forståelse og motivasjon ble det inngått et tett samarbeid med Inspiria science center om et tilbud for alle elever, lærere og foresatte på 4.trinn. Elevene fikk en hel dag på Inspiria, lærere fikk kurs og foresatte fikk kveldskurs.

Lærerne på **Borgen barneskole beskriver** opplevelse av 4.klassetilbudet på Inspiria slik:

Vi hadde to fine dager på Inspiria. På Inspiria deltok vi på matematiske aktiviteter som vi kan ta med oss tilbake til elevene. I tillegg løste vi oppgaver som tidligere var gitt som nasjonal prøve. Etterpå gjennomgikk vi hvordan vi skal jobbe med dette sammen med elevene.

Elevenes dag på Inspiria var en positiv opplevelse for store og små. At matematikk blir så virkelighetsnært og praktisk slår an hos elevene (de skulle bl.a. forske og regne på «tissebleier»).

**

Skoleåret 2016/2017 er det gjennomført fem samlinger for elever på ungdomstrinnet med svært gode resultater i matematikk.
Lærere fra ungdomsskolene har samarbeidet om planlegging og gjennomføring av samlingene. Elevene har på samlingene jobbet med oppgaver med høy vanskelighetsgrad.

Samlingene har hatt temaer som; økonomi og regneark, algebra og problemløsning, funksjoner og graftegner samt geometri.

Programmering som valgfag

Høsten 2016 fikk Sarpsborg delta i det statlige forsøket «programmering som valgfag» med fire ungdomsskoler; Tindlund ungdomsskole, Kruseløkka ungdomsskole, Varteig barne- og ungdomsskole og Sandbakken barne- og ungdomsskole. Det viste seg å være stor motivasjon hos elevene for å søke seg til faget. Det er et godt samarbeid mellom skolene, og det er opprettet nettverk for lærerne som underviser i faget.

Programmering på Varteig barne- og ungdomsskole

***På Varteig barne- og ungdomsskole** har vi innført valgfaget programmering på alle ungdomsskolens trinn. Vi har en gruppe bestående av 8. klasseelever, mens den andre gruppen er satt sammen med elever fra 9. og 10. trinn. Det har vist seg å være store forskjeller på ferdigheter og kunnskaper blant elevene i de to gruppene.*

På 8. trinn har vi en gruppe elever som ikke har noen programmeringserfaring i det hele tatt, noe som har gitt oss noen aha-opplevelser. Samtidig har dette vist at behovet for faget er stort. Vi har så langt arbeidet med både datamaskinens oppbygging, det modulbaserte programmeringsspråket Scratch og det tekstbaserte språket Python. Elevene har fått og vil fortsatt få innføring i dette.

Elevenes utvikling i faget har vært forskjellige, som i de andre fagene. En solskinnshistorie vi opplevde på 8. trinn i høst, varmer ethvert lærerhjerte. En av jentene på 8. trinn hadde kommet et godt stykke lenger enn de andre, men møtte en utfordring. Hånden kom sakte opp mens hun tittet seg rundt. Hun så flere hender oppe og læreren som sprang mellom elevene for å hjelpe. Hun trakk til seg hånden, før hun utbrøt: «Jeg ser du har mer enn nok å gjøre lærer, jeg hjelper heller til med å veilede de andre elevene jeg!»

Veien videre:

- Videreføre nettverksarbeidet for ressurslærerne på barnetrinn og ungdomstrinn, der fokus i stor grad skal være satsing på matematikk og på regning som grunnleggende ferdighet.
- Ferdigstillelse og implementering av plan for regning som grunnleggende ferdighet som ivaretar helheten fra barnehage og ut ungdomsskole
- Fokus på realfagsbegreper - både i barnehage og skole.
- Tilbud om samling for høyt presterende elever i matematikk 5 ganger i året.
- Kompetansehevingstiltak for lærere i barnehage og skole.
- Evaluering og evt. videreføring av programmeringsfaget.

7.2. Plan for språkstimulering og lesing som grunnleggende ferdighet.

Høsten 2016 hadde alle skoler i Sarpsborg kommune for første gang en egen leseveileder på plass.

Planen for språkstimulering og lesing som grunnleggende ferdighet er dette året revidert. En arbeidsgruppe bestående av både ledere og språk- og leseveiledere fra barnehage og skole har utviklet og revidert planen på bakgrunn av en evaluering ute i barnehager og skoler. Evalueringen ga innspill om enkelte justeringer og ønsker. Det kan nevnes at alle læringsmål i planen er gjort målbare og er i tråd med obligatoriske kartleggingsprøver og nasjonale prøver. Det er laget et årshjul for forberedelser, gjennomføring og etterarbeid av nasjonale prøver og en plan for språk-, lese- og læringsstrategier som gjelder fra barnehage og ut grunnskolen.

Flere skoler har høsten 2016 arbeidet med språkløyper. Dette er opplæringsmoduler, lansert av kunnskapsdepartementet og ligger gratis tilgjengelig på nett. Opplæringsmodulene består av kompetansepakker med korte forelesninger, filmer og refleksjonsoppgaver som skal hjelpe lærerne i arbeidet med å gjøre elevene til dyktige lesere og skrivere.

Høsten 2016 ble det startet et arbeid for å sikre gode sammenhenger mellom barnehage og skole. Ledere fra barnehage og skole har reflektert sammen og startet et langsiktig arbeid for å gi mestringsfølelse til barn som begynner på 1. trinn.

Mange skoler ønsker støtte til arbeidet med lesing som grunnleggende ferdighet. Enhet kompetanse og kvalitet har lagt til rette for kompetanse- og erfaringsutvekslinger mellom skolene på skoleledersamlinger, leseveiledersamlinger og lærersamlinger. Arbeidsprosessene gjennomføres med fellessamlinger, praktisk utprøvingsarbeid og refleksjon. Enhet kompetanse og kvalitet oppvekst legger til rette, veileder og lager strukturer, mens skolene selv gjennomfører utviklingsprosesser på skolenivå.

Veien videre:

- Arbeidet med bruk av språkløyper og opplæringsmoduler fortsetter.
- Arbeidet med å sikre gode sammenhenger mellom barnehage og skole fortsetter.
- Arbeidet med å kvalitetssikre innholdet i dokumentet *rutinebeskrivelser for gode overganger mellom barnehage og skole* fortsetter.
- Nettverkssamlinger for leseveiledere fortsetter
- Arbeidsseminarer for 1., 2., 4. og 6. trinn fortsetter
- Alle 1. trinns elever får IPad for å knekke lese- og skrivekoden raskt
- Veiledning til skoler med svake leseresultater
- Kompetanseheving til lærere på 1.trinn

Plan for språkstimulering og lesing som grunnleggende ferdighet

7.3. Handlingsprogram for IKT i skoler i Sarpsborg kommune

Innsatsområde 1: Digitale ferdigheter hos barn og unge
Det jobbes kontinuerlig med det digitale som en grunnleggende ferdighet, parallelt med bruk av digitale verktøy i arbeidet med kompetansemål i fagene. Kartleggingen av digitale ferdigheter på 4. trinn viser at andelen av elevene som ligger under kritisk grense er redusert fra ca. 38 til ca. 31%. Det har også vært en markant økning i bruk av digitale tjenester blant elevene.

Innsatsområde 2: Digitale ferdigheter hos ansatte
Modellering av god praksis er en viktig for å øke digitale kompetanse hos ansatte. Gjennom nettverksarbeid knyttet til leseutvikling og regning har man lagt vekt på å modellere god opplæring gjennom bruk av digitale verktøy. Ressurspersoner tilbyr også kurs i bruk av digitale verktøy i læringsarbeidet – og spesielt knyttet til regning har mange kurs vært gjennomført.
Flere skoler har kjøpt opplæring til lærere knyttet til bruk av iPad i klasserommet.

«Handlingsprogram for IKT i skoler og barnehager i Sarpsborg kommune 2013-2016» ble vedtatt av Bystyret 15.05.13. Det er angitt at tiltakene i handlingsprogrammet skal evalueres i de årlige kvalitetsmeldingene om barnehagen og grunnskolen.

Innsatsområde 3: Personvern og informasjonssikkerhet
Bevissthet rundt personvern og informasjonssikkerhet er viktig i en digitalisert hverdag. Skolene rapporterer på informasjonssikkerhet gjennom HMS-systemet. Fokuset viser også ved at dette har vært tema i et felles ledermøte i oppvekst. Personvernombud/sikkerhetsansvarlig har dessuten besøkt mange av skolene. Gjennomførte kartlegginger viser at dette et område det er viktig å løfte enda høyere – også i møte med eleven. Det er nødvendig at refleksjoner rundt nettvett og informasjonssikkerhet blir en naturlig del av dagliglivet i det enkelte klasserom og arbeidsrom og synliggjøres i virksomhetsplaner, årsplaner og arbeidsplaner.

Innsatsområde 4: Samhandling, styring og forvaltning av ressurser
Samhandlingen mellom oppvekstsektoren og kommunens IKT-avdeling er videreutviklet og blir stadig bedre. Roller og ansvarsfordeling er tydeligere enn tidligere. Dette er i større grad enn tidligere formalisert gjennom faste kontaktpersoner for ulike områder både hos IKT og i oppvekst. Opprettelsen av Enhet kompetanse og kvalitet oppvekst med samlokalisering av alle ansatte i rådhuset, har medført et mer koordinert tilbud fra enhetens side. Ressursene benyttes mer effektivt og kommunikasjonen ut mot skolene er tydeligere. Det er likevel en utfordring å skape treffpunkt mellom skolene og Enhet kompetanse og kvalitet.

Innsatsområde 5: Teknologiske løsninger og infrastruktur
Det er etablert et administrasjonssystem for nettbrett i skolene. Arbeidet med å tilpasse dette til et stadig økende antall nettbrett pågår fortsatt – og blir enda viktigere i 2017.
Office 365 er anskaffet for skolene og forenkler arbeidet med kompetansemål knyttet til samskriving og kommunikasjon. Alle elevene i Sarpsborg har nå egne e-postadresser. De har også fått mulighet til å laste ned Office 365 til privat bruk. Det gjenstår arbeid for å sikre en god bruk av Office 365.
Det foregår fortsatt en utskifting av lite funksjonelt utstyr. Likevel har tettheten på IKT-utstyr økt.

Veien videre:
- Handlingsprogram for IKT i skoler og barnehager 2017-2020 skal implementeres.
- IPad satsing på barneskolenes første trinn vil ha stort fokus/prioritet

7.4. Kompetanseheving

I Oppvekst- og utdanningspolitisk plattform er en av målbeskrivelsene at *Sarpsborg kommune har medarbeidere innen oppvekstområdet som har bedre og bredere kompetanse for arbeid med barn, enn det som er satt som nasjonale minstekrav.* Bystyret har i sin tid besluttet at det skal legges stor vekt på faglig utvikling av skoler og barnehager, jf. Opplæringslovens § 10- 8 og skoleeiers ansvar.

Utviklingstrekk
Fra skoleåret 2015/16 har Sarpsborgskolen kun benyttet videreutdanningsstudier som tilbys lærere og skoleledere i regi av den statlige strategien *Kompetanse for kvalitet frem mot 2025.*

Våren 2016 fullførte 39 lærere 30 studiepoeng videreutdanning innenfor følgende fag:

- Matematikk: 17 lærer, Engelsk: 16 lærere, Norsk: 6 lærere

Høsten 2016 startet 37 lærere på 30 studiepoeng videreutdanning innenfor følgende fag:

- Matematikk: 16 lærer, Engelsk: 7 lærere, Norsk: 11 lærere
  Norsk tegnspråk: 2 lærere, Karriererådgiving: 1 lærer

Rektorskolen
Én skoleleder har fullført og bestått rektorskolen i 2016.
To skoleledere har startet på rektorskolen og planlegger å fullføre i desember 2017.

Opplæringsloven § 10-8 Kompetanseutvikling

Skoleeigaren har ansvar for å ha riktig og nødvendig kompetanse i verksemda. Skoleeigaren skal ha eit system som gir undervisningspersonale, skoleleiarar og personale med særoppgåver i skoleverket høve til nødvendig kompetanseutvikling, med sikte på å fornye og utvide den faglege og pedagogiske kunnskapen og å halde seg orienterte om og vere på høgd med utviklinga i skolen og samfunnet

Måloppnåelse
I mai 2016 *ble Strategi for videreutdanning for lærere og skoleledere fram mot 2025 i Sarpsborgskolen* vedtatt i Komité for tjenesteutvikling og Administrasjonsutvalget.
Sarpsborgstrategien inneholder prioriteringer av fag i forhold til behov for videreutdanning 10 år fram i tid. Målet er at samtlige lærere i Sarpsborgskolen skal ha undervisningskompetanse i tråd med ny forskrift av 1.8.2015.

Nye beregninger viser et behov i Sarpsborgskolen på ca. 35- 40 lærere pr år t.o.m. skoleåret 2024/25.

Matematikk, engelsk, norsk, norsk tegnspråk og karriererådgiving er i strategidokumentet prioritert de første årene. Etter 2017/18 er også naturfag prioritert, og noen år senere er også praktisk/estetiske fag prioritert for lærere på ungdomstrinnet som mangler studiepoeng for å ha undervisningskompetanse i disse fagene.

I 2016 er prioriteringene i strategidokumentet fulgt.

I strategien er det stipulert at 2-3 skoleledere pr år skal gjennomføre lederutdanning. Dette er ikke noe mål, men et antatt behov, da det de siste årene har vært/skal tilsettes flere nye skoleledere i Sarpsborgskolen, og disse nødvendigvis ikke har formell lederutdanning når de tilsettes.

7.5. Lærende nettverk i oppvekst.

Kompetanseheving på tvers av skolene ivaretas gjennom etablering av nettverk innenfor enkelte satsingsområder. Målet er organisasjonslæring og delekultur på god praksis. Veiledere fra alle skoler drøfter, reflekterer, modellerer, lærer, støtter og hjelper hverandre. Nettverkene ledes av rådgivere fra Enhet kompetanse og kvalitet oppvekst.

Nettverkssamling for språkveiledere, leseveiledere og regneveiledere

Regneveiledernettverket for barnetrinn møtes månedlig, og arbeider systematisk med erfaringsdeling og kompetanseutvikling. Det siste halvårets hovedfokus har vært på nasjonale prøver i regning.

Resultatene fra de nasjonale prøvene viser store variasjoner på de forskjellige skolene – noen skoler gode på statistikk, mens andre var gode på måling. For å trekke positive erfaringer av hverandres styrker, skulle regneveileder se på en spesifikk oppgave der skolen hadde gjort det bra på de nasjonale prøvene, og finne ut av hvordan skolen hadde jobbet for å lykkes med denne typen oppgave. Alle presenterte så sine funn for hverandre.

Mange av skolene hadde brukt konkreter i stor grad på de oppgavene de hadde gjort det bra på. Dette punktet ble derfor tatt videre på et nytt regneveiledermøte: Da var fokuset hvordan man kunne bruke konkreter for å jobbe med oppgavene som vi ifølge resultatene hadde størst utfordringer med.

De ulike nettverkene har også hatt felles samlinger og møtearenaer. I forbindelse med at Sarpsborg kommune er realfagskommune ble både regneveiledere for barnehage, barnetrinn og ungdomstrinn samlet til foredrag med Mona Røsseland, der hun snakket om utforskende læring, problemløsning, strategier og begrepsbygging. Etter foredraget jobbet de forskjellige trinnene med det de hadde lært, og prøvde deretter ut metodene i praksis ved egne barnehager/skoler. Erfaringene av dette ble delt på det etterfølgende nettverk, og regneveilederne fikk igjen med seg nyttige tips som kunne brukes i egen arbeidshverdag.

Bruk av konkreter fører til økt forståelse

Veien videre:

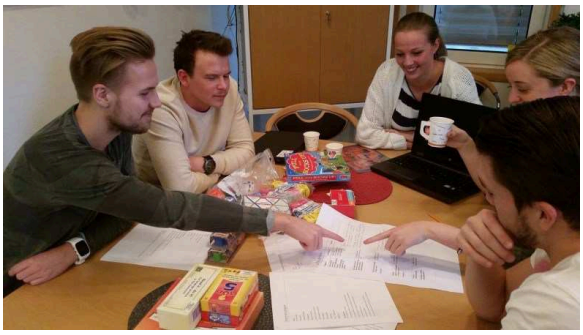
- Det åpnes opp for at lærere som mangler formell kompetanse i naturfag på ungdomstrinnet, kan søke å bli prioritert av skoleeier allerede kommende skoleår. Prioriteringen vil også gjelde 1-7 skoler med behov for lærere med formell kompetanse i naturfag. Sarpsborg kommune er en realfagskommune, og naturfag er en viktig del av satsingen.
- Skoler som ikke har personale med veiledningskompetanse, må bestrebe seg på å utdanne/rekruttere mentorer med denne kompetansen.
- Resultatet av utformingen av nye nasjonale rammer for veiledningsordningen for nyutdannede lærere i 2017, som skal sikre at alle nyutdannede lærere omfattes av ordningen, vil ligge til grunn for Sarpsborg kommunes videre arbeid med sine nyutdannede.
- Alle nettverk videreføres i 2017
- Tettere samarbeid mellom nettverk for å sikre gode overganger.

7.6. Program for nyutdannede

Veiledningsordningen er fra høsten 2014 videreført og innlemmet som et eget punkt i «Kvalitetsavtalen» mellom Kunnskapsdepartementet og KS, hvor det presiseres at alle kommuner skal arbeide målrettet med veiledning til alle nyutdannede pedagoger i barnehagen og grunnskole.

Høsten 2016 ble det ansatt 21 nyutdannede lærere i Sarpsborgskolen. Alle har sin mentor som følger opp nyansatte på den enkelte skole. Hensikten er å gi nye pedagoger i Sarpsborg kommune støtte til å bygge sin praksis og utvikle sin profesjonelle identitet. Det er også nødvendig å styrke evnen til å begrunne praksis og gjennom kunnskap og deling av erfaringer få flere verktøy og bli gode på å håndtere og mestre møtet med elevene og arbeidssituasjonen.

Programmet består av 5 obligatoriske samlinger i løpet av skoleåret, hver med varighet på 2 timer pr. gang. Samlingene driftes av Enhet kompetanse og kvalitet oppvekst. Temaene er basert på satsningsområder, føringer sentralt og evalueringer underveis.

Fra samlina med nvutdannede lærere.

Strategier, samtaler med elever og foreldre, elevmedvirkning og vurdering for læring har dette året vært temaer. Opplegget er lagt opp så praksisnært som mulig og erfaringsdeling og refleksjon over egen praksis har vist seg å være en god måte å jobbe på i samlingene.

Forskning viser at det er tydelig behov for systematisk veiledning og oppfølging de første årene pedagogene er i arbeidslivet. God veiledning er viktig for at de skal utvikle god kompetanse, føle mestring og forbli i yrket (St.meld.11). Programmet har også som mål å møte krav og forventninger i St. melding 28, Fag- fordypning og Forståelse og NOU 2015:8 Fremtidens skole.

**

7.7. *Kvalitetsvurdering*

Kvalitetsvurderingssystemet for skoler i Sarpsborg kommune skal være til hjelp i det pedagogiske utviklingsarbeidet i den enkelte enhet. Systemet er et tiltak for å bekrefte god tilstand og/eller avdekke kvalitetsavvik og legge til rette for et systematisk og målrettet arbeid med kvalitetsutvikling av opplæringen. Kvalitetsvurderingssystemet baserer seg blant annet på opplæringsloven § 13-10 andre ledd som sier at skoleeier skal ha et forsvarlig system for vurdering av om kravene i lover og forskrifter overholdes.

I 2016 har kvalitetsvurderingssystemet vært gjennom en revideringsprosess. Revideringen startet med at enhetslederne var med i evalueringen av systemet, og fikk komme med ønsker og innspill til forbedringer. Enhet kompetanse og kvalitet oppvekst har deretter arbeidet med tilbakemeldingene, og kommet frem til en skisse for et revidert kvalitetsvurderingssystem.

Det reviderte systemet har et økt fokus på resultatanalyse og enhetsleders skolevandring. Det vil være to skoler som får kvalitetsvurdering med observasjoner og samtaler hvert skoleår. I tillegg vil disse skolene bli fulgt opp i utviklingsarbeidet i etterkant av vurderingen gjennom hele skoleåret.

Det vil også bli gjennomført utviklingsarbeidsprosesser på de andre skolene på oppdrag fra enhetslederne, der det er behov.

Veien videre:

- Gjennomgang av revidert kvalitetsvurderingssystem med enhetsledere februar 2017.
- Oppstart av revidert kvalitetsvurderingssystem høsten 2017.

7.8. **Skoleeierprogrammet Østfold,** Kommunenes sentralforbund (KS)

Sarpsborg kommune har i 2016 vært deltaker i Skoleeierprogrammet Østfold; «Den gode skoleeier» – et kommunalt og fylkeskommunalt skoleeierprogram for læring, medskaping og resultater. Sarpsborg kommune har vært representert av folkevalgte, administrativt ansatte, en skoleleder og tillitsvalgt.

Skoleeierprogrammets hovedmål er å bidra til *en reell praksisforbedring av eget skoleeierskap, og indirekte øke kapasiteten til å utvikle skoler med høye faglige, kulturelle og sosiale kvaliteter.*

Målgruppen for «Den gode skoleeier er folkevalgte og administrativt ansatte skoleeiere. Formålet med skoleeierprogrammet er at deltakerne, og dermed kommunene skal bli enda bedre kvalifisert til å utøve sine roller som aktive skoleeiere i en kunnskapsutviklende styringsdialog.

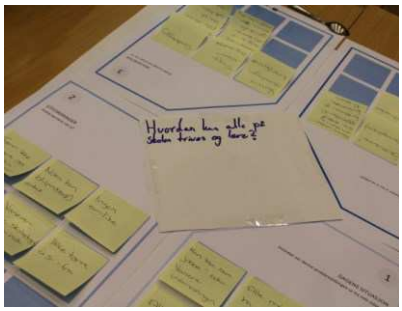
Lokalt for Sarpsborg har deltakelse i skoleeierprogrammet avdekket behov for å etablere en synlig rød trå i utviklingsarbeidet, fra bystyret som skoleeier til virksomhetsplaner og samarbeidsutvalget på den enkelte skole – «felles språk og felles forståelse».

7.9. **Dialogkonferansen 2016.**

8.november 2016 ble det for første gang i Sarpsborg gjennomført en dialogkonferanse med tema; Dialog og samhandling for en god skole – hvordan etablere og sikre god dialog mellom alle aktørene i Sarpsborgskolen.
Målgruppen for konferansen på Sarpsborg scene var alle medlemmer av alle skolenes samarbeidsutvalg (SU), elever, foresatte, pedagoger og andre ansatte, skoleledere, tillitsvalgte, politikere og ansatte i skoleeiers administrasjon.

Omtrent 120 personer deltok i alt på konferansen. Fra innhold nevnes et morsomt og inspirerende foredrag av Henrik Aase, presentasjon av de ulike deltakerrollene i samarbeidsutvalget samt gruppearbeid i de enkelte samarbeidsutvalg med fokus på dialog og utviklingsarbeid på den enkelte skole.

Når det gjelder veien videre for arbeidet vil det stå sentralt i 2017 å utvikle en helhetlig kommunedelplan for oppvekstområdet.

7.10. Samordning av tjenester for barn og unge det er knyttet bekymring til.

Prosjektet «Samordnet tjenestetilbud til sårbare barn og unge og deres familier» ble avsluttet i des. 2016. Prosjektet konkluderte med at alle tjenesteområder, enheter og medarbeidere som arbeider med barn og unge som det er knyttet bekymring til, skal sikre at tidlig innsats igangsettes. Dette skal gjennomføres med følgende tiltak:

Veien videre:

- Samordning og utviklingsarbeid i stabene oppvekst og velferd styrkes. Det ansettes en fagperson innplassert i stab oppvekst som har ansvar for arbeidet og skal påse et godt samarbeid og felles målsettinger mellom kommuneområdene, samt ha en koordinerenderolle for arbeidet. Denne stillingen ble opprettet etter prosjektets avslutning og iverksatt fra 01.01.17.
- Det etableres et system for forpliktende samarbeid ved å utarbeide en tverrfaglig plattform som er et fundament for alle ansatte i Sarpsborg kommune som arbeider med barn og unge og deres familier det er knyttet bekymring til. Systemet innebærer metoder og verktøy for det å kunne samarbeide på tvers av tjenestene.
- Det etableres tverrfaglig samarbeidsteam som gir råd i saker vedrørende uro og bekymring. Teamet er for ansatte og foresatte/barn, og vil fungere som «en dør inn» for saker/problemstillinger som ikke kan løses alene i opprinnelig enhet. Samhandlingsteamet viderefører de tidligere oppgavene i «Beredskapsteam for barn og unge»
- Det etableres forpliktende tverrfaglig tiltaksteam som kan gå raskt inn med tiltak og som arbeider sammen med foresatte og følger saken på veien videre. Felles metoder for samarbeid vil bli benyttet.
- Det etableres en veileder på nett med informasjon om bekymring for barn eller ungdom.

Verdigrunnlag og veien videre...

Læreplanens generelle del utdyper formålsparagrafen i opplæringsloven, angir overordnede mål for opplæringen og inneholder det verdimessige, kulturelle og kunnskapsmessige grunnlaget for grunnskolen og videregående opplæring;
«Opplæringens mål er å ruste barn, unge og voksne til å møte livets oppgaver og mestre utfordringer sammen med andre. Den skal gi hver elev kyndighet til å ta hånd om seg selv og sitt liv, og samtidig overskudd og vilje til å stå andre bi.»

Det er et mål for Sarpsborg kommune at alle barn/elever skal være verdige deltakere i et inkluderende læringsmiljø. Tilrettelegging og tilpassing av opplæringen for den enkelte elev skal i første rekke gjøres som en del av skolenes ordinære drift. Opplæringen skal i størst mulig grad gi elevene tilpasset opplæring innenfor de til enhver tid gitte rammer.

Det er et mål at behov for spesialundervisning og særskilt språkopplæring skal avdekkes tidlig i læringsløpet slik at tiltak kan iverksettes tidlig og gi størst mulig effekt.

I Sarpsborg kommune er målet at elever helst ikke skal bli stående med enkeltvedtak om særskilt språkopplæring i mange år, men at et godt andrespråktilbud skal få dem, så raskt som mulig over språkbroen, slik at de mestrer norsk i så stor grad, at de kan følge vanlig læreplan.

Sarpsborgskolen skal opprettholde og forsterke fokuset på endringsarbeid knyttet til opplæringen, utvikle og ta i bruk nye metoder, arbeidsmåter og læringsarenaer.

Skolene i Sarpsborg skal arbeide aktivt og systematisk for å fremme et godt psykososialt miljø der den enkelte kan oppleve trygghet og sosial tilhørighet. Dette er en forutsetning for at eleven skal ha de aller beste læreforutsetninger, og prestere sitt beste ut fra eget potensial.

Medarbeidernes verdifundament, barnesyn og elevsyn er en vesentlig faktor for opplæring og i utviklingsarbeid. Det må legges betydelig vekt på voksnes evne til å lede barn i deres opplæring.

I Sarpsborg kommune er det flere store satsinger som pågår i barnehage og skole, bla a implementering av språk – og leseplan, handlingsprogram for IKT og digitale ferdigheter og realfagssatsing. Det er svært viktig i veien videre at disse sees i sammenheng med hverandre og at barnehagene og skolene opplever arbeidet helhetlig.

